

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI**

**Přírodovědecká fakulta**

**Katedra geografie**

Tomáš CHROMEČ

**Transformace odvětví vodárenství po roce 1989  
(geografická analýza)**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením doc. RNDr. Zdeňka Szczyrby, Ph.D. a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další zdroje.

V Olomouci dne 16. května 2012

.....

Podpis

Rád bych na tomto místě poděkoval panu doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a poskytnutí cenných rad při zpracování této bakalářské práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI  
Přírodovědecká fakulta  
Akademický rok: 2010/2011

**ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**  
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš CHROMEČ**  
Osobní číslo: **R090250**  
Studijní program: **B1301 Geografie**  
Studijní obor: **Regionální geografie**  
Název tématu: **Transformace odvětví vodárenství po roce 1989 (geografická analýza)**  
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

**Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :**

Cílem bakalářské práce je geograficky analyzovat transformační změny v odvětví českého vodárenství po roce 1989. Autor se zaměří především na hodnocení systémových změn, které nastaly v tomto odvětví počátkem 90. let a ekonomických změn v souvislosti se silícími globalizačními tendencemi během posledních let. Tato část práce je stěžejní a výchozí pro hlubší prostorovou analýzu na území Olomouckého kraje

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání

Rozsah pracovní zprávy: 5 000 - 8 000 slov

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

**Hampl, M. a kol. (2001): Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 328 s.**

**Spěváček, Vojtěch - a kol. Transformace české ekonomiky : politické, ekonomické a sociální aspekty. Praha : Linde, 2002. 525 s. ISBN 80-86131-32-7.**

**Holub, Petr. Co se stane, když se zhasne? :dvě podoby české privatizace. Vyd. 1. Praha : Prostor, 2004. 181 s. ISBN 80-7260-110-5.**

**Husák, Petr. Budování kapitalismu v Čechách :rozhovory s Tomášem Ježkem. Vyd. 1. Praha : Volvox Globator, 1997. 293 s. ISBN 80-7207-096-7.**

a také časopisy: Veřejná správa, Obce a finance, Ekonom, Urbanizmus a územní rozvoj, a další možné tuzemské i zahraniční časopisy vztahující se k řešené problematice

Vedoucí bakalářské práce: Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 30. srpna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2012

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.  
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.  
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. srpna 2011

## **Obsah**

<b>1. Úvod a cíle práce .....</b>	<b>7</b>
1.1. Literatura a metodika práce.....	8
<b>2. Zásobování vodou a vliv na regionální rozvoj.....</b>	<b>10</b>
<b>3. Historie vodárenství před rokem 1989.....</b>	<b>11</b>
3.1. Organizační struktura odvětví vodárenství před rokem 1989.....	13
<b>4. Privatizace vodárenství ČR po roce 1989 – přehled hlavních mechanismů</b>	<b>14</b>
4.1. Vstup nadnárodních společností do českého vodárenství.....	17
4.2. Vývoj regionální struktury vodárenství v oblasti internacionalizace odvětví .....	20
<b>5. Důsledky globalizace českého vodárenství .....</b>	<b>24</b>
<b>6. Situační analýza stavu vodárenství v Olomouckém kraji po roce 1989 .....</b>	<b>28</b>
6.1. Okres Olomouc .....	31
6.2. Okres Šumperk.....	33
6.3. Okres Jeseník .....	34
6.4. Okres Prostějov .....	36
6.5. Okres Přerov .....	38
<b>7. Závěr .....</b>	<b>40</b>
<b>8. Summary .....</b>	<b>42</b>
<b>10. Citovaná literatura.....</b>	<b>43</b>
<b>11. Seznam příloh .....</b>	<b>46</b>

## 1. Úvod a cíle práce

Voda je základem veškerého života na Zemi. Na Zemi se nachází přibližně 1400 milionů km<sup>3</sup> vody. Toto číslo se může na první pohled zdát více než dostačující. Musíme si ovšem uvědomit, že z těchto sta procent jsou pouhopouhá tři procenta vody sladké a to je navíc naprostá většina vázána v ledovcích. Ropa je často označována jako nejdůležitější komodita dneška. Není to pravda, k ropě existují alternativy. K vodě nikoliv. Pokud je nutné význam vody stále dokazovat, můžeme za příklad důležitosti uvést války o vodu, které probíhaly, probíhají a probíhat budou. Je nutno si uvědomit, že voda je strategickou surovinou nevyčísitelné hodnoty a podle toho je potřeba se k jejím zdrojům chovat.

Téma této bakalářské práce úzce souvisí s procesy, jež probíhaly na území České republiky po přelomovém roce 1989. Tehdy došlo k nastartování přechodu, na diametrálně odlišný ekonomický, správní a v neposlední řadě také ideologický systém. Právě z tohoto období pramení změny, které určovaly budoucnost závodů zabývajících se výrobou a zpracováním vody. V prostoru České republiky existuje velké množství různých způsobů fungování společností z oboru vodárenství. K těmto způsobům existence se vážou různé metody a trendy uplatňované při obchodu. Aby bylo možné tento vývoj pochopit, je třeba poznat globalizační tendence nadnárodních firem a konkretizovat jejich roli v odvětví vodárenství. Každá změna systému s sebou přináší pozitiva i negativa. Spojením těchto kladných a záporných faktorů vznikají konečné důsledky, které ukazují na skutečnou výhodnost daného řešení. Modelovým příkladem může být Olomoucký kraj, jehož jednotlivé podniky jsou v práci rozebrány. Vývoj vodovodů a kanalizací v rámci Olomouckého kraje, je prezentován hlavně poptávkou obyvatel po kvalitní vodě. Hlavním cílem této bakalářské práce je tedy přiblížení a objasnění pochodů určujících stav odvětví vodárenství v ČR. V rozsahu tohoto cíle je vypracován pohled na zásobení obyvatelstva a vliv vodovodů a kanalizací (dále VaK) na regionální rozvoj. Dále jsou objasněny metody privatizování vodárenství ČR a v poslední části je na příkladu Olomouckého kraje vytvořena situační analýza vývoje vodárenského odvětví po roce 1989.

## 1.1. Literatura a metodika práce

K poznání a pochopení problematiky vodárenství bylo nutné získat vhodnou literaturu. Technickou stránkou vodárenského odvětví se zabývá poměrně velká část dostupné literatury. V této práci bylo využito knihy od Otakara Hasíka: Vodohospodářská výstavba a životní prostředí člověka. Tato kniha zachycuje a objasňuje metody plánování ve vodohospodářství před rokem 1989. K ověření a získání vlastního pohledu na správu vodárenství byl využit internetový portál Ministerstva vnitra, který zpřístupnil Sbíрку zákonů republiky Československé, kde je uloženo zřízení Ústřední správy vodního hospodářství. K historii vodovodů a kanalizací se dále vztahují tři publikace: Vodárenství v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Jaroslava Jáaska; Voda pro všechny: Vodárenské soustavy v ČR a Historie kanalizací: Dějiny odvádění a čištění odpadních vod v Českých zemích od Dagmar Broncové. Tyto díla poskytují ucelený pohled na historii vodárenství a zachycují důležité zlomy v chápání tohoto odvětví.

K pochopení principů privatizace bylo využito knihy Transformace české ekonomiky: v komparaci s dalšími zeměmi střední Evropy od Roberta Holmana. Tento materiál vysvětluje mechanismy privatizace, ukazuje difference v postsocialistických zemích a naráží na hlavní problémy těchto procesů. Pro vodárenské odvětví byly zvoleny zvláštní kritéria, kterými se blíže zabývá Vláda České republiky ve svém usnesení z roku 1991 k zásadám reformy a transformačním procesům systémů zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod. Jedním z hlavních zdrojů byla i zpráva Transparensy International – Privatizace vodárenství v České republice: Kam odtékají zisky?. Tento materiál se zabývá způsoby nekalé privatizace VaK a v neposlední řadě ukazuje na nevýhodnost takto provedených privatizací pro celou českou společnost.

Pro získání informací o dotacích a podmínkách jejich přidělení byly využity hlavně stránky Ministerstva zemědělství, dále Ministerstva pro místní rozvoj a také oficiální stránky Operačního programu Životního prostředí a portál ISPA a Fond soudržnosti 2004 – 2006 v sektoru životního prostředí. Další vodárenské portály byly využity pro rozšíření a doplnění znalostí o daném tématu. K získání statistických dat bylo využito Českého statistického úřadu a stránek dotčených vodohospodářských společností.

Při tvorbě práce byly využity výše zmíněné zdroje a ostatní, uvedené na konci práce v seznamu literatury. Hlavní metodou bylo analyzování informací a následná interpretace pomocí textu. Pro vytvoření map bylo využito programu ArcGis 9.3, na tvorbu textové části



a tabulkové části bylo použito nástrojů kancelářského balíku Microsoft Office Professional Plus 2010. Na tvorbu schémat privatizačních postupů byl využit program DiagramDesigner.

## 2. Zásobování vodou a vliv na regionální rozvoj

Dostatečný přístup k vodě je základním předpokladem každé fungující společnosti. Voda je prvkem, který je v oblasti lidského života nenahraditelný. Její prostorové a časové rozmístění není pravidelné a proto se některé regiony potýkají s nedostatkem této komodity. Dle reportu SickWater? organizace UNEP, onemocněla více než polovina všech světově hospitalizovaných lidí v důsledku kontaminace zdrojů vody. V několika posledních dekádách dochází k prudkému zhoršení stavu vodních zdrojů. S rozvojem industriálního sektoru, s používáním čím dál většího množství chemikálií v zemědělství a s přílišným zatěžováním životního prostředí, dochází již dnes ke znehodnocování vody a tím pádem k poškození celých ekosystémů na ní závislých. S neustále rostoucí lidskou populací se budou tyto problémy prohlubovat a voda se bude stávat tou nejvzácnější komoditou. Kvalita a dostatek vody je určující pro správnou funkci ekonomiky, společnosti a samozřejmě také pro uchování zdravého životního prostředí (Corcoran, 2010). Nadměrné využívání podpovrchových vodních zdrojů s sebou přináší velká rizika v podobě možného úplného vyčerpání, což by vedlo k destrukci životních příležitostí na takovémto území. V dnešní době jsou známy případy nadměrného čerpání vody z některých řek, které poté vykazují minimální odtok, příkladem může být řeka Colorado. Cílem rozvinutých zemí je snižovat spotřebu vody. Tohoto cíle je možné dosáhnout několika způsoby. Například efektivnějším nakládáním s vodou, což znamená modernizaci a udržování vodovodních potrubí, v nichž může docházet ke ztrátám až 50 % protékající vody a samozřejmě cenovou politikou, která ovlivňuje hlavně koncového uživatele. Zvýšení cen vody a následné snížení její spotřeby proběhlo i v rámci ČR. Tento jev dobře viditelný v tabulkách 3 až 7, kdy postupným zvyšováním ceny rok od roku spotřeba vody klesala.

Z výše zmíněných důvodů je vodohospodářství věnován velký objem finančních prostředků, které plynou jednak na udržení dostatečné kvality dodávané vody a také na výstavbu nové infrastruktury. V České republice je přístup obyvatelstva k vodě na poměrně dobré úrovni. Od počátků existence První republiky bylo toto odvětví rozvíjeno, což umožňovalo dynamický rozvoj průmyslu. V dnešní době je ve městech absolutní většina obyvatelstva napojena na vodovod i kanalizaci. Na venkov, pro zlepšení kvality života v této rovině, plynou dotace a různé podpůrné finanční tituly. Jednoduchý přístup ke zdroji vody je totiž základním předpokladem pro rozvoj osídlení.

### 3. Historie vodárenství před rokem 1989

Počátky centralizované distribuce vody na našem území, za účelem využití obyvatelstvem, sahají do středověku. V realitě tehdejší doby se nejednalo o vodárenství v pravém slova smyslu. V rámci větších sídel, např. Olomouce, bylo zásobení řešeno pomocí různých jímek a městských kašen. Voda do těchto městských zdrojů byla získávána z řeky Moravy. Nejednalo se o příliš kvalitní zdroj vody. Se zvyšováním počtu obyvatel přestalo být zásobení pomocí povrchových zdrojů vhodným způsobem a města se začala potýkat s nedostupností kvalitní pitné vody. Tento problém začala města řešit na přelomu 19. a 20. století výstavbou pravých vodárenských systémů, jež využívaly vodu z podpovrchových zdrojů. Připojení domů na skupinový vodovod se postupně stávalo standardem. S růstem industrializace a urbanizace, byly kladeny čím dál větší nároky na vodárenské systémy. Podpovrchové zdroje v mnoha případech nebyly schopny pokrýt veškerou spotřebu, a tudíž byly budovány i další nádrže určené pro retenci, energetické a zásobovací využití povrchových vod. V době existence První republiky, byly i přes ekonomicky napjatou situaci budovány nové vodovody, kanalizace a v neposlední řadě také již zmíněné nádrže a přehrady (Broncová & kol, 2006).

Po druhé světové válce se do popředí dostává idea komunismu. Pro vodárenské odvětví je toto období velmi důležité, jelikož jedna z hlavních tendencí režimu byla snaha snížení počtu obyvatel žijících na venkově a naopak zvýšení počtu obyvatel ve městech (urbanizace). Hlavním důvodem byla jednodušší kontrola nad veřejným děním a také získání dostatku pracovní síly do průmyslových závodů lokalizovaných u měst. S přílivem nových obyvatel logicky stoupala spotřeba vody. Ve městech byly budovány nové budovy s velkým počtem bytových jednotek. K těmto novým budovám bylo potřeba dovést dostatečně dimenzovaný vodovod. Městská infrastruktura byla takto modernizována a podstatně rozšiřována. Příliv obyvatelstva nebyl jediným důvodem pro zlepšování vodohospodářské infrastruktury. Vodou bylo nutné zásobit i průmyslové zóny, které byly v tehdejší době považovány za prioritní oblast toku peněz. S výstavbou nových industriálních a obytných objektů byla spotřeba vody natolik navýšena, že v mnoha případech bylo nutné hledat nové zdroje s dostatečnou vydatností. To byly důvody, které vedly ke stavbě nových přehrad, jako byly například Kružberk, Žermanice, Vír, Klíčava nebo Morávka. Ty byly budovány hlavně za účelem zajištění pitné vody pro obyvatelstvo. Pro zásobení průmyslové činnosti lze zmínit přehrady jako Kořensko a Hněvkovice,

primárně určené pro jadernou elektrárnu Temelín nebo nádrž Šance, zajišťující vodu pro Ostravský průmysl (Jásek, 2000).

Jako příklad města, jehož rozvoj byl dlouhou dobu omezován nedostatkem kvalitní vody, je možno uvést moravskou metropoli Brno. Tento problém byl z části vyřešen v roce 1976 spuštěním II. Březovského vodovodu a úplně až v roce 2002, dokončením Vířského oblastního vodovodu (Brněnské vodárny a kanalizace, a.s., 2012).

Vývoj kanalizačních soustav byl oproti těm vodovodním opožděn. Ve středověku byl odvod splašků a fekálií řešen vyléváním na ulice, což zvyšovalo riziko epidemií. Později byly odpadní vody často bez úprav odváděny do blízkých vodních toků, to vedlo ke vzrůstu znečištění povrchových vod. V roce 1918 bylo ke kanalizaci připojeno přibližně 7 % obyvatelstva. Jednalo se o stokové systémy měst, které byly často zanedbávané a hlavně nedostupné pro větší část obyvatelstva. Tento podíl se během existence První republiky znatelně zvýšil díky výstavbě nových stok a kanalizačních systémů. V roce 1919 byl zřízen Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, který se zabýval studiem vlivu vypouštěných odpadních vod na říční systémy. Po konci druhé světové války bylo v ČSR pouze 51 fungujících ČOV, přitom byla vyčíslena potřeba 912 těchto ČOV. Už v roce 1950 bylo na veřejnou kanalizaci připojeno 31,2 % obyvatel. Progres v tomto odvětví stále pokračoval a roku 1970 mělo přípojku na veřejnou kanalizaci již 55,3 % obyvatel. V roce 1970 bylo v provozu 303 nových ČOV a v rámci ČSSR významně klesalo celkové znečištění vod. V tomto období byly stanoveny tři cíle, 1. zastavit provoz ve starých závodech, 2. kde se nevyplatí budovat nové čistírny změnit výrobní technologie tak, aby se zastavilo znečišťování vodních toků, 3. při výstavbě nových závodů budovat vždy nové čistírny. Bohužel tyto cíle se nedařilo dodržovat a to jednak z důvodů nedostatku finančních prostředků a také nevěli zainteresovaných stran. Do roku 1980 bylo dosaženo vrcholu v množství vypouštěných znečišťujících látek. Poté až do roku 1989 tyto ukazatele klesaly vlivem nutných rekonstrukcí ČOV (Broncová & kol., 2002).

**Tabulka 1** - Technická vybavenost bytů na území ČR v letech 1961 - 2001

Rok sčítání	Počet trvale obydlených bytů	Byty s vodovodní přípojkou v %	Byty s kanalizační přípojkou v %
1961	2845145	70,2	.
1970	3088841	81,4	59,1
1980	3494846	92,4	63,2
1991	3705681	97,0	68,1
2001	3827678	99,1	75,1

**Zdroj:** Český statistický úřad

### 3.1. Organizační struktura odvětví vodárenství před rokem 1989

Po roce 1948 až do revolučního roku 1989, byla Česká republika součástí nejprve ČSR a později ČSSR. V této době byly všechny stavby související s vodárenským odvětvím znárodněny. Obnova republiky po druhé světové válce zahrnovala opravy, ale i výstavbu nových vodních děl, určených jak k účelům energetickým, tak k účelům zásobovacím. Po druhé světové válce, byly započaty práce na Státním vodohospodářském plánu, podle kterého byly v následujících letech přerozdělovány finanční prostředky (Ministerstvo zemědělství ČR, 2004). Dne 27. listopadu 1953 byl zřízen úřad Ústřední správy vodního hospodářství, který spadal pod Ministerstvo lesů a dřevařského průmyslu. Tento významný institut byl výsledkem snahy centralizovat a kontrolovat vodárenské odvětví, přejímal veškeré náležitosti potřebné pro efektivní správu vodohospodářských záležitostí. Vzhledem k plánovanému rozvoji hospodářství, byl tento správní orgán nucen urychleně rozhodnout o způsobu získání dostatečných kapacit při zásobení obyvatelstva a průmyslu vodou. Z tehdy dostupných údajů, informujících o omezeném množství podzemní vody, bylo rozhodnuto orientovat se na povrchové zdroje. V tomto okamžiku do řízení Ústřední správy vodního hospodářství zasahovalo i Ministerstvo paliv a energetiky, které rozhodovalo o případném elektrárenském využití přehrad (Ministerstvo vnitra ČR, 1999). Tento systém správy, s jistými obměnami ve formě krajských zastoupení, fungoval až do roku 1989.

Zpracování odpadních vod bylo poněkud specifickým problémem, který se začal řešit až na začátku 20. století. V roce 1948 byla při Ministerstvu techniky vytvořena Komise pro péči o čistotu vody. Ta se začala zabírat vlivem odpadních vod, vypouštěných do životního prostředí a začala podávat návrhy pro zlepšení celkové situace. Snaha této komise vyústila k vytvoření Státního vodohospodářského plánu, který se mimo jiné zabíral i odpadními vodami a navrhoval řešení problémů s nimi spojenými. Dohledem nad dodržováním cílů daných tímto dokumentem, byla v roce 1966 pověřena Státní vodohospodářská inspekce, která tuto činnost vykonávala do roku 1989 (Broncová & kol., 2002).

Vodovody a kanalizace byly spravovány centrálním orgánem. V zájmu bezproblémového fungování bylo ovšem nutné vytvořit zástupné instituce, funkční konečné články v dotčených oblastech. Postupným vývojem vzniklo devět krajských a dva Pražské vodohospodářské podniky. Všechny tyto podniky měly ryze státní charakter a podřizovaly svou činnost národním zájmům (Transparency International, 2009).

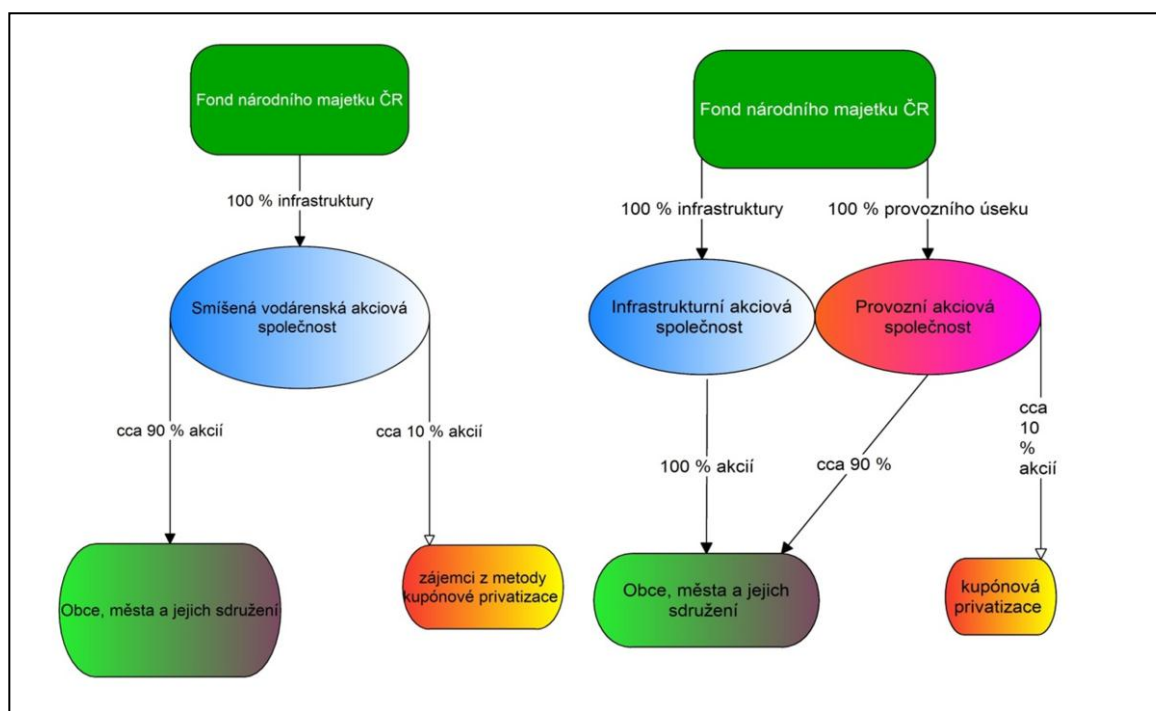
#### **4. Privatizace vodárenství ČR po roce 1989 – přehled hlavních mechanismů**

V roce 1989 došlo k významnému převratu v politice, společnosti a ekonomice. Změna politické orientace s sebou samozřejmě nesla i změny pro strukturu vodárenských podniků. Slovem úzce spjatým s touto dobou je privatizace. Privatizace, tedy odstátnění, bylo v České republice prováděno několika různými způsoby. Byly aplikovány tři typy privatizace, velká a malá privatizace a také restituce (Holman, 2000).

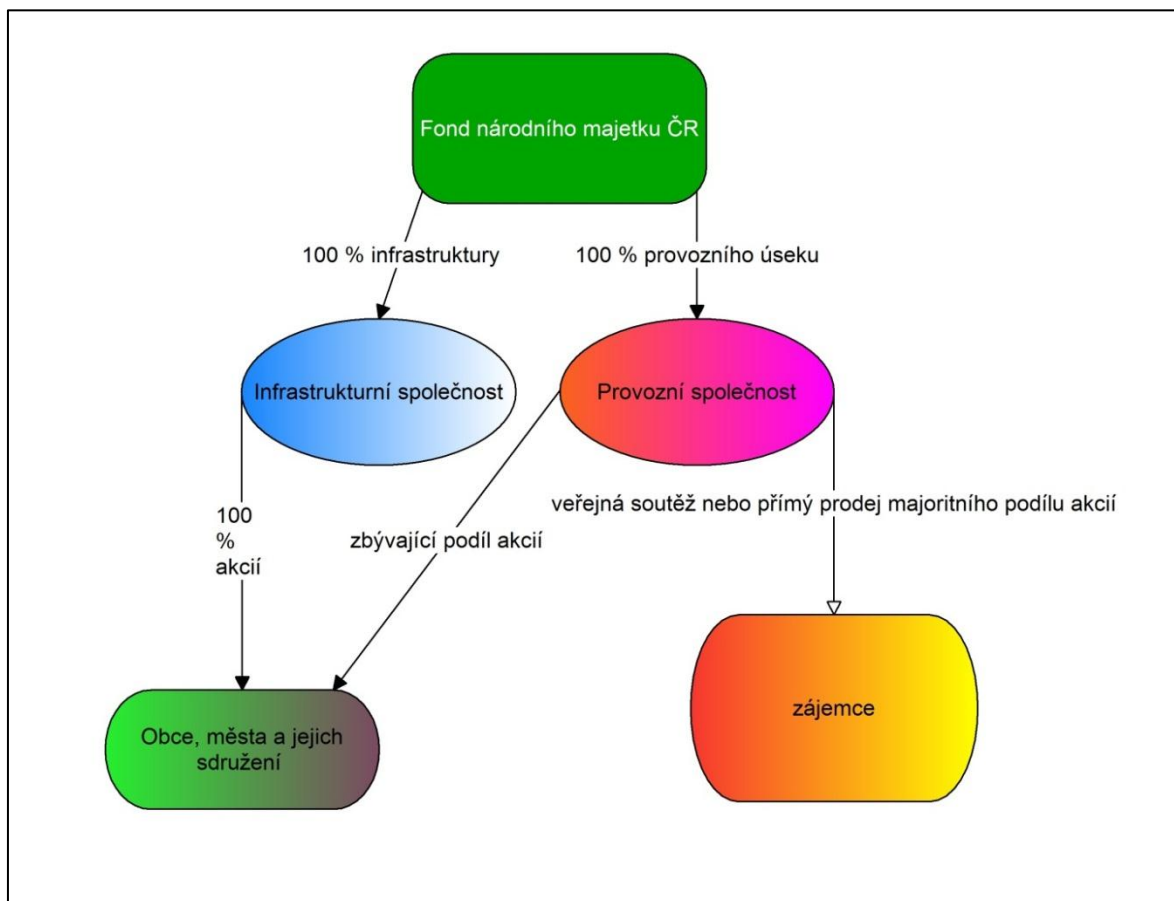
Pro odvětví vodárenství byla stěžejní formou privatizace velká privatizace a metody pod ni spadající. Obor vodovodů a kanalizací byl a je zásadní pro fungování společnosti - je veřejnou službou - a k jeho předání do soukromých rukou bylo nutné připravit vhodnou strategii, která zohledňovala jeho specifika. Ještě do roku 1993 fungovaly VaK v uceleném uspořádání, kdy hlavní vodárenské podniky byly lokalizovány do jednotlivých krajů, pro které vykonávaly svou činnost, v okresech potom byly přítomny menší podniky, které byly těmto krajským vodárnám podřízeny. Prvním dokumentem, který se zabýval možností privatizace VaK, bylo usnesení vlády č. 222 z 3. 7. 1991. V tomto dokumentu vláda konstatovala, že jejím cílem je odstranit centralizaci řízení tohoto odvětví a pověřila ministra zemědělství ke spolupráci se všemi dotčenými ministerstvy při přípravě privatizačního zákona (Vlada České republiky, 1991). Následně byl schválen zákon č. 92/1991 Sb., který upravoval podmínky převodu majetku ze státu na jiné osoby. Po vydání těchto dvou dokumentů vypracovalo Ministerstvo zemědělství ČR „Zásady pro privatizaci státních podniků oboru veřejných vodovodů a kanalizací“ a mohl započít proces převodu majetku.

Jak již bylo uvedeno, velká privatizace probíhala a probíhá na základě privatizačních projektů, ne jinak tomu bylo u VaK. Během roku 1993 byly privatizačními projekty rozdrobeny velké krajské podniky a vzniklo přibližně 41 okresních vodohospodářských společností a více než 1200 drobných provozovatelů. Zvolená cesta byla ve většině případů kombinací dvou metod velké privatizace. Fond národního majetku bezúplatně převedl majoritní podíl akcií na obce a města, čímž byl zabezpečen jejich rozhodující vliv na chod VaK. Tento majoritní podíl měl mít trvalý charakter, obce samozřejmě musely mít zájem přistoupit na tento privatizační projekt. Nedílnou součástí privatizačních projektů VaK, byly zakladatelské listiny a návrh stanov. Zbytek akcií, jež nebyl bezúplatně převeden do vlastnictví obcí, byl prodán metodou kupónové privatizace, jednalo se ovšem pouze o malou část celkového balíku akcií, obvykle okolo 10 %.

Stát si byl vědom možnosti existence dvou modelů provozu VaK. Prvním modelem jsou smíšené vodohospodářské společnosti. Tyto společnosti jsou zároveň vlastníky i provozovateli vodovodní a kanalizační infrastruktury. Druhým způsobem je oddělená vodohospodářská společnost. Tento typ předpokládá existenci dvou oddělených firem – jedné, která má zajišťovat provozní záležitosti a druhé, která funguje jako majitel a správce infrastruktury (Vodárenský portál, 2011). Jelikož VaK mají strategický význam, chtěl stát omezit možnosti jejich dalších prodejů. Státní aparát měl také zájem ponechat si jistá práva při rozhodování o zásadních záležitostech. Aby bylo možné kontrolovat prodej a dění ve VaK tak, jak bylo stanoveno, bylo zavedeno omezení převoditelnosti akcií a ponechání akcie se zvláštními právy státu. Tato nařízení byla vložena do stanov nově vzniklých společností (Transparency International, 2009).



**Obrázek 1** - Schéma privatizací, vlevo: využití modelu smíšené společnosti, vpravo: využití odděleného modelu (Tomáš CHROMEČEK, 2012)



**Obrázek 2** - Model privatizace velkých výnosných společností (Tomáš CHROMEČEK, 2012)

VaK, které byly částečně privatizovány pomocí kupónů, měly ve většině případů formu smíšené vodohospodářské akciové společnosti. Některé další podniky byly zřízeny a privatizovány odlišným způsobem, např.: Pražské vodovody a kanalizace a.s., Ostravské vodárny a kanalizace a.s., Brněnské vodovody a kanalizace a.s., Severomoravské vodovody a kanalizace a.s. a Severočeské vodovody a kanalizace a.s.

U těchto velkých a výnosných vodohospodářských společností byla zvolena oddělená forma provozní a vlastnická, akciový podíl z provozních společností byl uvolněn k přímému prodeji či veřejné soutěži (absolutní výjimkou jsou Severomoravské vodovody a kanalizace a.s.). Stát ponechal u společností vlastníci infrastrukturní majetek omezení převoditelnosti akcií, a tzv. zlatou akcií (mimo SmVaK) (Portál věnovaný vodohospodářství České republiky, 2008). Možnost účasti v soutěži o akcie provozních společností byla impulzem pro vstup zahraničních firem. Prvními akvizicemi nadnárodních společností byly Ostravské vodárny a kanalizace a.s., Brněnské vodovody a kanalizace a.s. a Severočeské vodovody a kanalizace a.s. Zahraniční investoři mohli během privatizačního



procesu od FNM koupit až 20 % akcií provozních společností. V další fázi kupovaly zahraniční firmy akcie od obcí a měst, čímž postupně ovládly tyto provozní podniky (Geussová, 1999). Jinak tomu bylo u privatizace Pražských vodovodů a kanalizací (PVK), kdy byla vyhlášena veřejná soutěž na 66 % akcií provozní společnosti. Vítězem této soutěže se stala společnost Vivendi Water, která za výše zmíněný podíl zaplatila cca 6,1 mld. korun, přitom minimální cena stanovená FNM byla 720 mil. korun, z tohoto hlediska se prodej jeví jako velmi úspěšný. Následný odkup zbývajících 34 % akcií od Hlavního města Prahy byl ovšem doprovázen poněkud podivnými skutečnostmi, kterými se blíže zabývá zpráva Transparency International<sup>1</sup>.

Severomoravské vodovody a kanalizace a.s. byly v rámci privatizace českého vodárenství ojedinělou smíšenou společností, která jako jediná neměla omezení převoditelnosti akcií a dokonce ani akcii se zvláštními právy. Tento fakt způsobil, že se stala cílem nadnárodních společností. Je s podivem, že společnost až do začátku roku 1999 fungovala pod správou obcí a žádná ze zahraničních firem v ní neměla výraznější podíl. V roce 1999 došlo k několika prodejům akciových podílů větších měst, což v konečném důsledku znamenalo ztrátu vlády nad společností. Dvěma největšími akcionáři se staly společnosti AnglianWater (54,30 %) a ONDEO (43,57 %). Na prodeji akcií těmto dvěma společnostem většina bývalých akcionářů trčila, jelikož objem zdrojů, které byly obcemi do společnosti vloženy, převyšoval cenu, za kterou byly akcie prodávány. Odkupem akcií od těchto dvou subjektů získala většinový podíl společnost Penta Investments, která 98,45 % akcií následně prodala společnosti AQUALIA (Transparency International, 2009).

V roce 2000 se uskutečnila poslední privatizace státního majetku v odvětví vodárenství (PVK). Od tohoto momentu se začaly zahraniční firmy zaměřovat na obce, držící akcie VaK. Praktiky užívané jejich zástupci budou popsány v další kapitole.

#### **4.1. Vstup nadnárodních společností do českého vodárenství**

Do českého prostředí postupně proniklo několik světově významných společností, jejichž mateřské firmy mají sídla v různých částech světa. S tímto jevem souvisí pojem globalizace. Globalizace je proces (soubor procesů), který obsahuje transformaci prostorové organizace vztahů a procesů – hodnocených v termínech jejich extensity, intenzity,

---

<sup>1</sup> Dle vyjádření některých zastupitelů, byla dokumentace k prodeji zbývajících 34 % akciového podílu předložena ve středu večer 2. 10. 2002 a následující ráno byl prodej odhlasován, navíc byla podpisem prodloužena nájemní smlouva (na což nebyli zastupitelé upozorněni), se společností Vivendi Water, a to o celých 15 let.

rychlosti a dopadu – vytvářením transkontinentálních nebo mezinárodních toků a sítí aktivit, interakcí a uplatnění moci (Held, McGrew, Goldblatt, & Perraton, 1999). V České republice se tématem globalizace zabývá doc. JUDr. Václav Mezřický, z jeho sborníku Globalizace a globální problémy je vhodné zmínit větu: „Globalizace je spontánní, neřízený proces stále intenzivnější integrace zemí světa v jediném ekonomickém systému.“. Tato věta obecně vysvětluje termín globalizace a dá se aplikovat na jakoukoli vědní disciplínu.

**Tabulka 2** - Přehled zastoupení nadnárodních firem v ČR

Název společnosti	Zásobených obyvatel v mil.	Délka vodovodní sítě v km	Délka kanalizační sítě v km	Počet zaměstnanců	Roční obrát v mld.
<b>VeoliaWater</b>	4,06	21835	12021	5284	14,4
<b>ONDEO Services</b>	1,6	4952	3057	3000	5,5
<b>ENERGIEAG Bohemia</b>	0,995	8252	3816	1643	3,1
<b>AQUALIA</b>	0,737	4900	1300	915	2,1

**Zdroje:** Stránky jednotlivých společností

První zahraniční společností zabývající se vodárenstvím, která vstoupila už v roce 1991 na český trh, byla francouzská firma Lyonnaise des Eaux. Tato společnost se stala součástí jednoho z největších světových koncernů v oblasti služeb, jehož jméno je Suez Environnement. Vodárenská divize pro Českou republiku nese název ONDEO Services CZ a působí celkem v šesti okresech (Ondeo, 2008).

Další, a pro ČR také nejvýznamnější společností, fungující na území 28 českých okresů, je koncern Veolia. Vodárenská divize se jmenuje Veolia Water a v České republice působí od roku 1996, dřívější název této nadnárodní společnosti zněl Vivendi Water. Firma pochází z Francie a jedná se tedy už o druhého zástupce této země (Veolia Voda, 2010).

Energie AG je rakouskou firmou, zabývající se provozem a dodávkou elektrické energie, plynu a samozřejmě vody. V České republice zaujímá pozici třetího nejvýznamnějšího hráče na poli vodárenství a zajišťuje dodávky pitné vody a také odkanalizování vody použité celkem v 12 okresech. Svou pozici získala tato společnost odkoupením akciových podílů českých vodárenských společností, od dřívějšího významného hráče na poli vodárenství, Anglien Water (Energie AG voda, 2012).

Posledním velkým subjektem, působícím v prostoru ČR, je společnost AQUALIA. Jedná se o dceřinou společnost španělského koncernu FCC, který je světovou firmou,

zaměřující se na stavebnictví a provoz komunálních služeb. AQUALIA na našem území vlastní společnost Severomoravské vodovody a kanalizace a.s. Zde je majitelem infrastruktury i provozu, jelikož se jedná o původně smíšenou společnost. Podíl 98,5 % získala AQUALIA od firmy PENTA Investments, která byla dřívějším majitelem. Severomoravské vodovody a kanalizace dodávají vodu do čtyř okresů a jedná se o největší subjekt, zabývající se vodárenským odvětvím ve Slezsku a na Moravě (Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a.s., 2007).

V České republice dříve působily i další dvě firmy, které postupem času odešly z českého vodárenství. Jmenovitě se jedná o koncern Anglien Water a PENTA Investments. Britská Anglien Water působila v České republice od roku 1994, záhy se stala významným hráčem, který ovládal některé důležité společnosti. Vzhledem ke špatným manažerským rozhodnutím ve svém původním působišti, bylo rozhodnuto o prodeji všech zahraničních akvizic, tedy i o prodeji akciových podílů v českých vodárenských společnostech. Její činnost byla v ČR oficiálně ukončena v prosinci 2003. Kupcem jejích podílů v ČR se stala společnost ENERGIE AG BOHEMIA (Portál věnovaný vodohospodářství České republiky, 2008).

Poslední společností, která odešla v roce 2006, byla PENTA Investments. Je to původem středoevropská investiční skupina, specializující se na investice v privateequity a realestate. Penta byla založena v roce 1994 jako obchodník s cennými papíry. V roce 2000 začala investovat do projektů privateequity a v roce 2005 přidala do svého portfolia i oblast realestate, kterou identifikovala jako novou příležitost. Z méně než 5 zaměstnanců se Penta rozrostla na současných 200 zaměstnanců v 5 pobočkách (Praha, Bratislava, Varšava, Limassol a Amsterdam). Prostřednictvím svých portfoliových společností patří mezi největší zaměstnavatele v regionu, pracuje v nich více než 25 000 lidí (PENTA Investments, 2011). V ČR působila v SmVaK a.s. Po získání vlády nad touto společností, si z ní nechala vyplátit sumu 2,26 miliardy korun, na tuto superdividendu si musela společnost SmVaK vzít úvěr (iDNES, 2004).

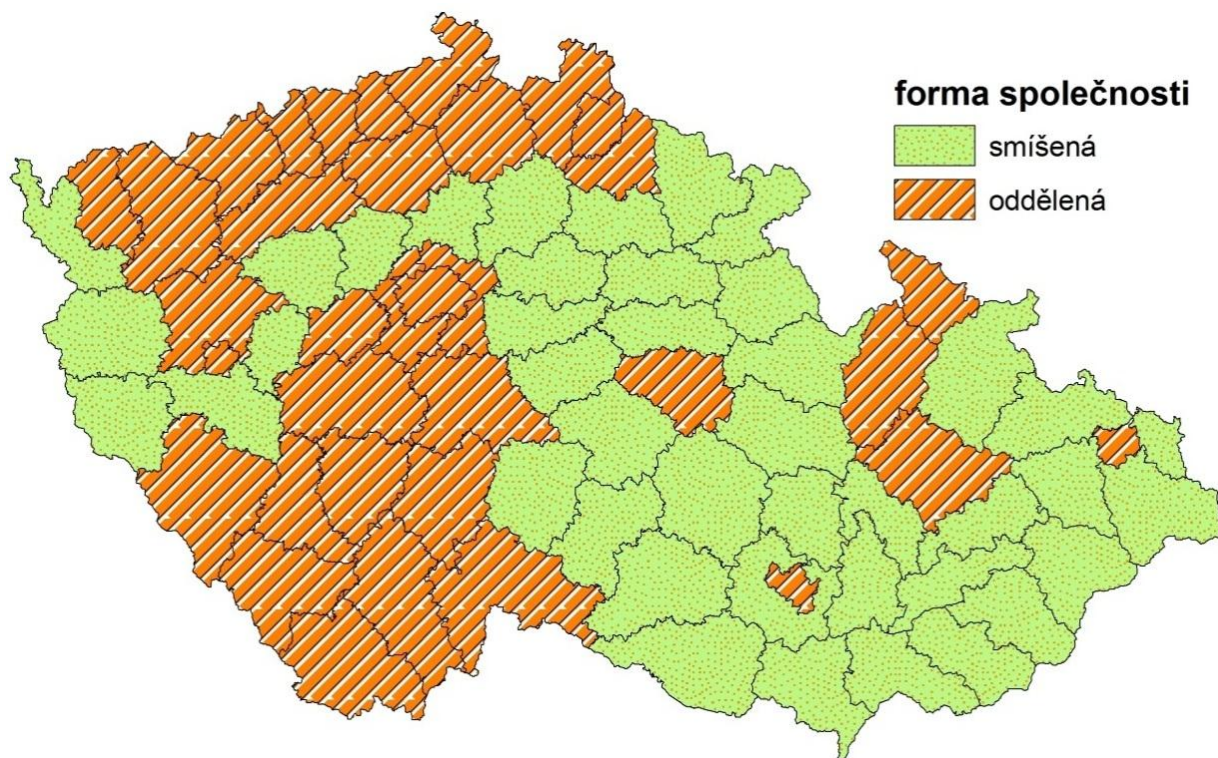
## **4.2. Vývoj regionální struktury vodárenství v oblasti internacionalizace odvětví**

V letech 1993 – 1994 probíhaly privatizace VaK více méně bez problémů. Některé zahraniční firmy se účastnily veřejných soutěží a jiných forem privatizace, již od jejich začátků. V konání prodejů, realizovaných přes FNM, nebyla shledána žádná výraznější pochybení. Za výjimku lze považovat uskutečnění privatizačního projektu na Severomoravské vodovody a kanalizace a.s., u kterého nebyl dodržen postup při tvorbě stanov. Nad touto smíšenou společností tedy stát neměl žádnou kontrolu, a tak mohlo dojít k jejímu prodeji včetně infrastruktury k ní náležící.

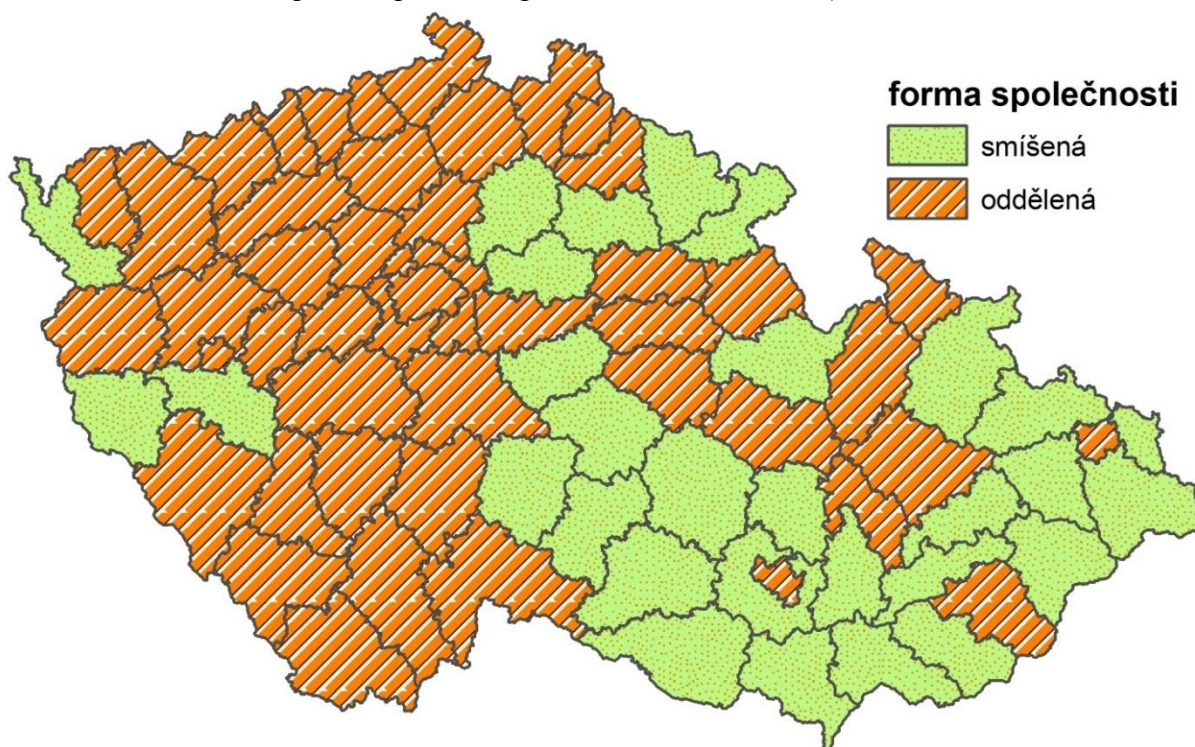
Vliv nadnárodních korporací se plně projevil až při odkupech akciových podílů obcí a měst, z této doby je známo několik korupčních kauz. Faktem je, že prodeje některých provozních společností, byly uskutečněny za podivných okolností. Navíc uzavřené smlouvy o provozu VaK jsou pro vlastníky infrastruktury často nevýhodné. Velmi rozšířené jsou smlouvy, kdy nájemné je přibližně ve výši odpisů. To znemožňuje vlastníkům vodohospodářských sítí investovat do rozvoje a nutí je dotovat výstavbu infrastruktury z jiných zdrojů. Dalším neduhem provozních smluv je neúměrně dlouhá doba, na kterou jsou uzavřeny. Tyto skutečnosti nasvědčují domněnce, že prodeje akcií jsou spojeny s uplácením komunálních politiků. Tento způsob nákupu akcií provozních společností byl ovšem v souladu se zákonem. Mnohem větší kontroverzi vzbuzují praktiky, které následovaly při snaze ovládnout smíšené akciové společnosti. V období před vstupem ČR do Evropské unie, byly obce v Čechách a na Moravě osloveny s nabídkou o prodeji akcií České spořitelně. Upozorňuji, že akcie nemohly být převáděny nikomu mimo společnost, což bylo stanoveno státem a stanovami jednotlivých VaK. Česká Spořitelna následně vytvořila systém smluv, který tato ustanovení obcházel. Obce a města v okamžiku podpisu neprodávaly akcie, ale práva s těmito akciemi spjatá (hlasovací práva), což vedlo ke ztrátě jejich vlivu na společnost. Jakmile Česká Spořitelna získala většinu hlasovacích práv, převedla tyto práva na soukromý subjekt. Následně byli navoleni zástupci těchto společností do orgánů VaK. Dalším krokem bylo vytvoření návrhu na provozní model, a jeho následné prohlasování na valné hromadě. Tento postup byl prezentován jako jediná cesta jak získat dotace od EU. Došlo tedy k rozdělení společnosti na provozní a infrastrukturní část. Tímto způsobem ovládla Vivendi Water (Veolia), poměrně velké množství okresních vodáren, například Zlín, Kladno a další. Po vstupu ČR do EU byly provozní modely zavedeny v Olomouci nebo Prostějově, zde se ovšem jednalo o regulérní rozdělení společnosti jejími skutečnými akcionáři. Při převodu práv akcií, ujišťovala Česká

Spořitelna obce a města, že tato akce nebude mít dopad na získání dotací z EU. Při snaze o rozdělení společností na provozní a vlastnickou část byli ostatní akcionáři informováni, že se jedná o jedinou možnou cestu k získání dotací. Ani jedno prohlášení se nezakládalo na pravdě. K zamyšlení je chování zástupce státu (držitele zlaté akcie), který těmto machinacím zcela jistě mohl zabránit, ale neučinil tak.

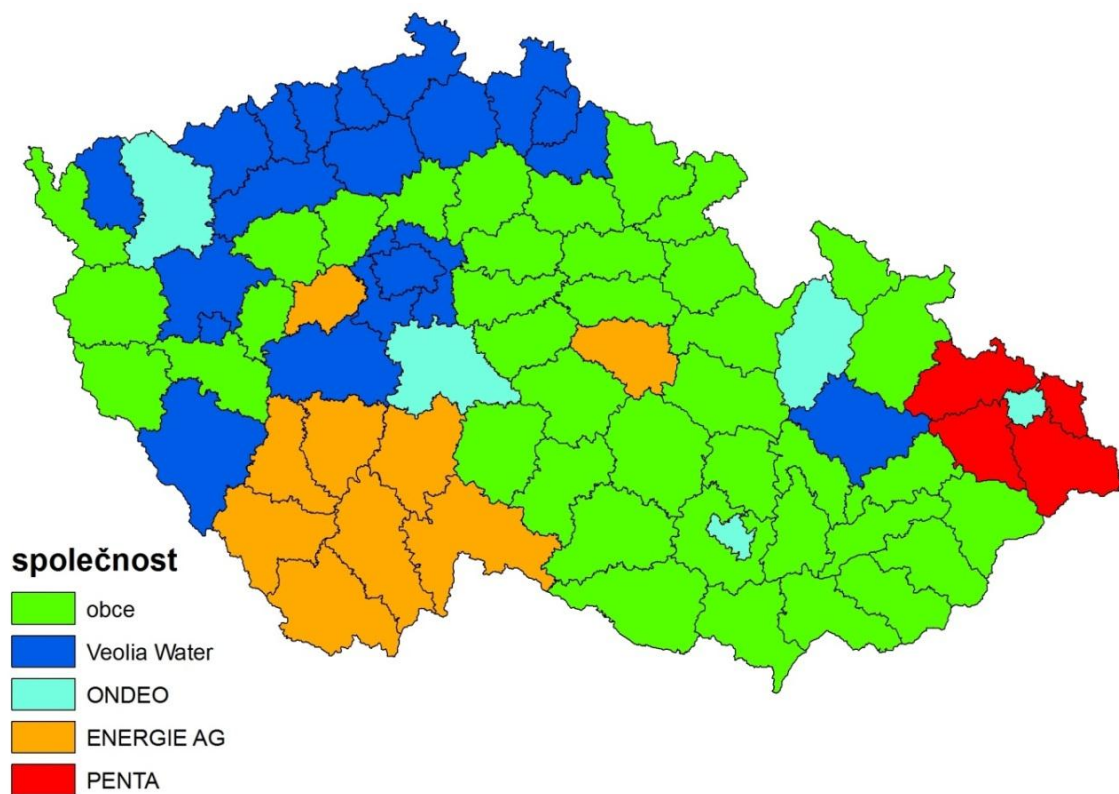
Zavedení provozních modelů v podobě v jaké existují, silně komplikuje získání dotací, jelikož by se jednalo o podporu soukromých firem (Portál věnovaný vodohospodářství České republiky, 2008).



**Obrázek 3** - Přehled způsobu provozu společností v roce 2004 (Tomáš CHROMEČEK, 2012)

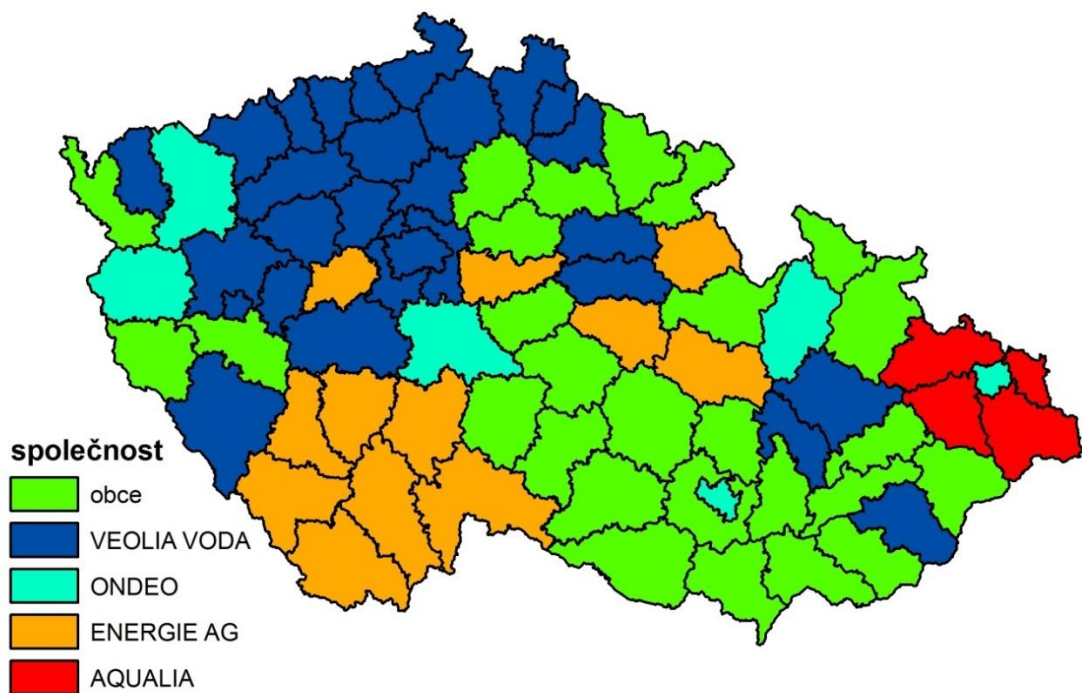


**Obrázek 4** - Přehled způsobu provozu společností v roce 2011 (Tomáš CHROMEČEK, 2012)



**Obrázek 5** - Přehled provozovatelů VaK za rok 2004

**Zdroj:** MF Dnes; úprava Tomáš CHROMECC, 2012



**Obrázek 6** - Přehled provozovatelů VaK za rok 2011 (Tomáš CHROMECC, 2012)

## 5. Důsledky globalizace českého vodárenství

Před tím než se ČR stala součástí Evropské unie, byly využívány nástroje předvstupních strukturálních politik – zkráceně ISPA. ISPA byla finanční pomoc určená pro kandidátské státy. ČR z tohoto zdroje čerpala finanční pomoc v období 2000 – 2006. Získání zdrojů z tohoto systému bylo v oblasti vodárenství poměrně složité, hlavně díky vysoké náročnosti vypracování projektové dokumentace. Vstup České republiky do Evropské unie, se pro vodárenské odvětví stal zásadním. Česká republika se v přístupových dokumentech zavázala splnit kritéria Směrnice rady, týkající se mimo jiné i jakosti vypouštěných odpadních vod do životního prostředí, do 31. 12. 2010. Ke splnění tohoto cíle byly pro ČR uvolněny prostředky z evropského Fondu soudržnosti (dále FS). Mezi roky 2004 – 2006 byly dotace z FS rozdělovány z Operačního programu infrastruktura (Vodárenství, 2011). V roce 2007 byla zpracována studie: „Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území ČR (PRVKÚ ČR)“, jedná se o strategický dokument zabývající se potřebným rozvojem vodárenské infrastruktury pro splnění podmínek EU, pro zlepšení stavu životního prostředí a pro zlepšení kvality života obyvatelstva. Za účelem bližšího pohledu na stav VaK v jednotlivých krajích, byly vypracovány: „Plány rozvoje vodovodů a kanalizací území krajů České republiky (PRVKÚK)“. Tyto dva dokumenty jsou podkladem pro žadatele o dotace. Předložené projekty musí být v souladu s těmito dvěma zprávami. Finanční prostředky z evropského fondu soudržnosti jsou nyní přerozdělovány pomocí Operačního programu Životního prostředí. Na období 2007 – 2013 na tento program je alokováno přibližně pět miliard eur. Jeho prioritní osou číslo jedna je: „Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní“ (Operační program Životní prostředí, 2011). Pro udělení dotace z tohoto programu je nutné splnit podmínky obsažené v dokumentu: „Podmínky přijatelnosti vodohospodářských projektů pro Operační program Životní prostředí v programovacím období 2007 – 2013“. Posledně zmiňovaný dokument hraje stěžejní roli a je výsledkem jednání s představiteli Evropské komise.

Dalším dotačním titulem, je: „Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II“, jehož garantem je Ministerstvo zemědělství. Tento program ovšem nečerpá prostředky z fondů EU, ale ze státního rozpočtu. Tento dotační program je momentálně vyčerpán a již není otevřen novým žádostem. Ministerstvo zemědělství zajišťuje pro vodohospodářství i další podpůrné programy dotací, zabývající se například povodněmi (Ministerstvo zemědělství ČR, 2012).



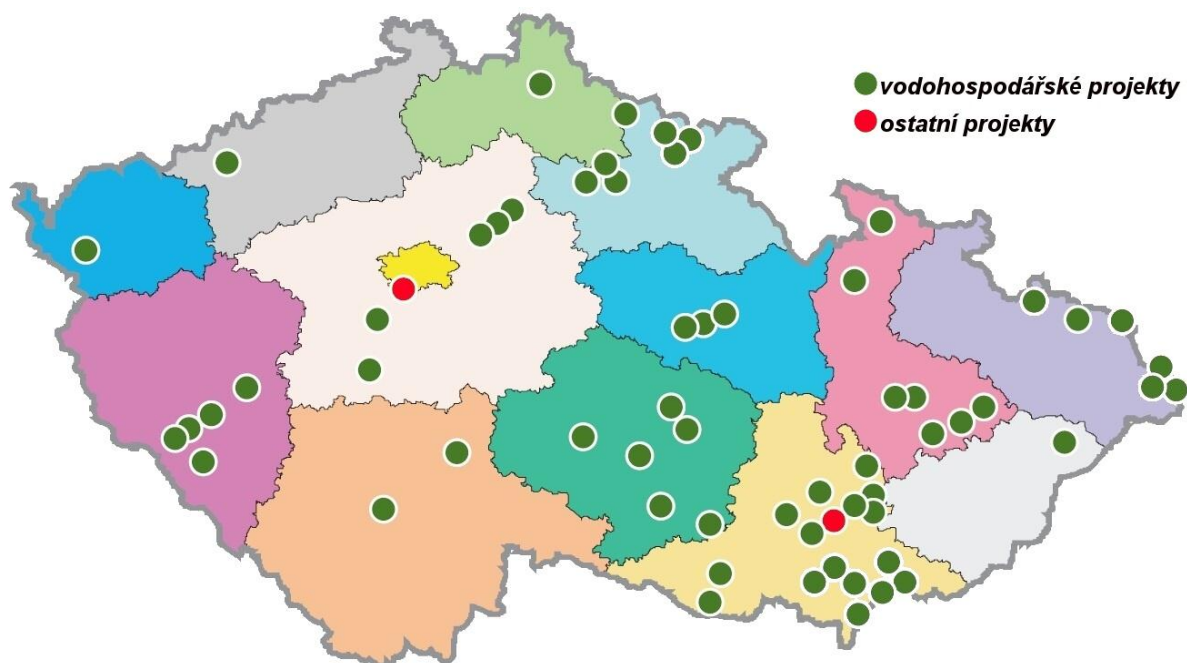
Čerpání dotací z fondů soudržnosti EU, již od počátku programů provázejí potíže. Vodárny, které si ponechaly smíšenou formu provozování, jsou způsobilé žádat o dotace a i přes vysokou náročnost tvorby projektů je získávají, naopak společnosti, které jsou provozovány soukromým subjektem, mají velké potíže dotace získat. V podmínkách přijatelnosti pro období 2007 – 2013, jsou jasně stanovena pravidla daná Evropskou komisí. Nejčastějším problémem jsou dlouhodobé smlouvy, které jsou pro pronajímatele nevýhodné. EK stanovila, že dotace nebudou přiděleny společností, kterým končí nájemní smlouva po roce 2022. Dalším problémem dle EK je, že při výběru provozovatelů VaK nedošlo k řádné soutěži a proto podmiňuje přidělení dotací výběrovým řízením po skončení smlouvy se stávajícím provozovatelem. Některým společnostem s odděleným provozním modelem se před zavedením podmínek přijatelnosti podařilo dotace získat, hrozí u nich ovšem riziko požadavku EU o vrácení těchto finančních prostředků (Vodárenství, 2011).

V prvních fázích možného využití zdrojů z Fondu soudržnosti a ISPA, tedy v letech 2000 až 2006 bylo schváleno celkem 36 projektů spjatých s odvětvím vodárenství. Těchto 36 projektů bylo podpořeno celkovou částkou 573 miliónů eur, což představuje přibližně 48 % všech prostředků uvolněných z FS a ISPA pro ČR. Během tohoto období započaly práce na rekonstrukcích 6 úpraven vody a 53 čistíren odpadních vod. Byla vybudována a obnovena kanalizace v délce 1144 km a také vodovodní síť délky 139 km. V neposlední řadě bylo vybudováno 14 zcela nových ČOV. Investice mířili hlavně do smíšených vodohospodářských společností, častými příjemci dotací byla i města a obce nebo jejich sdružení. Dotace byly přiděleny i některým obcím, jejichž infrastruktura je provozována na základě provozních smluv. V těchto případech hrozí reálné riziko zažádání o vrácení dotace, jako příklad lze uvést město Olomouc, které se ovšem nakonec vrácení peněz vyhnulo.

V dalším programovém období byla ve spolupráci OPŽP a EK vypracována metodika, která neumožňovala čerpat dotace společností s příliš dlouhodobou provozní smlouvou (smlouvy končící po roce 2022). Byly zavedeny další podmínky pro čerpání dotací i v případě odděleného provozního modelu. Společnosti se smlouvou končící do roku 2015 nejsou žádným způsobem omezeny v čerpání dotací, kontrakty končící mezi lety 2015 a 2020 mohou získat maximálně 60 % uznatelných nákladů a žadatelé se smlouvami s koncovým datem mezi lety 2020 a 2022 mají nárok pouze na 30% příspěvek. Nové provozní smlouvy musí být uzavřeny na základě řádného výběrového řízení a to maximálně

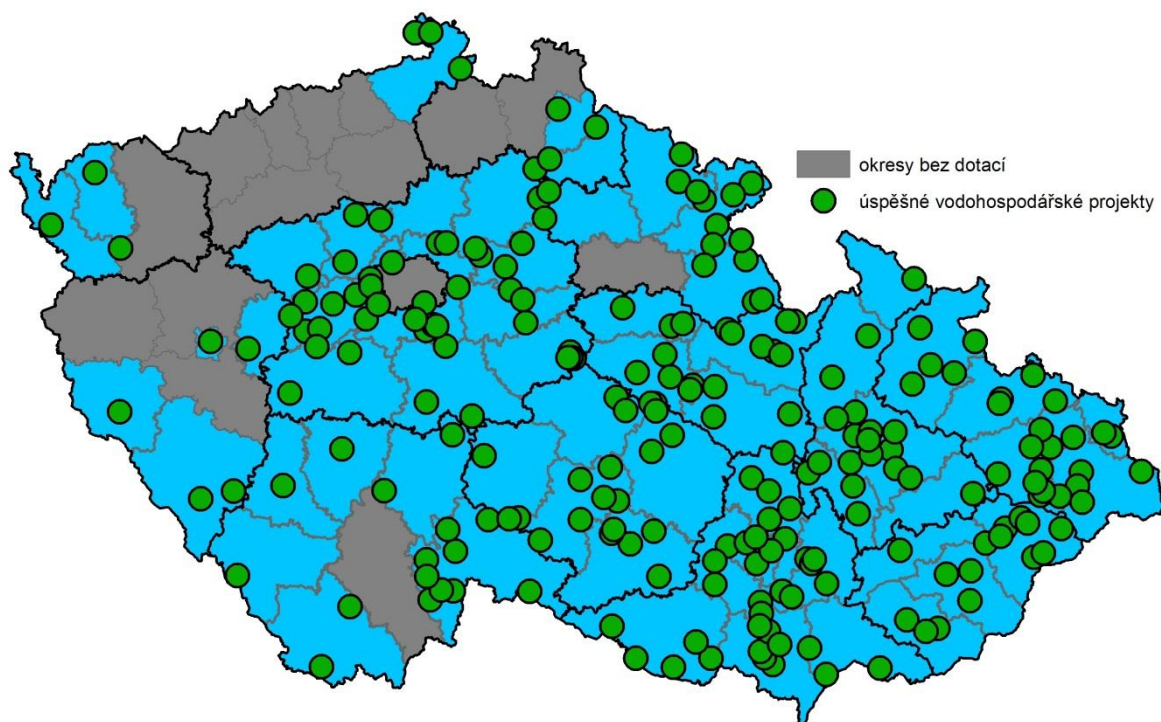
na délku 10 let, v případě nulového investičního závazku provozovatele. V tomto programu bylo pro prioritní osu číslo jedna alokováno celkem 49,1 miliardy korun. K datu 14. 11. 2011 bylo z prostředků EU vyplaceno přibližně 7,9 miliardy Kč. To představuje cca 16 % z přístupné sumy. Operační program Životního prostředí schválil dostatečný počet projektů, které by v ideálním případě čerpaly alokované prostředky ze 78 %. Zahájení těchto projektu a jejich následné proplácení se potýká s problémy, v průběhu funkce tohoto programu totiž došlo k několika potížím, které zpomalily jeho běh. Na konci roku 2010 byla pozastavena certifikace výdajů ze strany Ministerstva financí a to z důvodů podezření ze zneužívání evropských prostředků. Po několika měsících, kdy probíhaly kontroly, byla certifikace obnovena. Následovalo ovšem odmítnutí EK proplatit přibližně 10 miliard korun na projekty, z nichž by v konečném důsledku profitovaly soukromé firmy, to znamenalo další dlouhá jednání, z nichž vyplynulo následující stanovisko: Evropská komise dopisem ze dne 1. 3. 2011 sdělila, že v rámci aglomerace považuje za oddělitelnou buď celou kanalizační složku (kanalizační síť + ČOV), nebo celou vodovodní složku (vodovodní síť + úpravna). Tento postoj zapříčinil v některých případech dokonce vrácení udělené dotace. Příkladem může být město Třeboň, které musí vrátit dotaci ve výši 86 miliónů korun na čistírnu odpadních vod (Kočí, 2012). Zvláštní situace nastala v městě Plzeň, kde zastupitelé odhlasovali odkup Vodárny Plzeň, a.s. v roce 2015 za 700 miliónů korun. Cena, za kterou vodárnu pořídila Veolia Voda byla ovšem podstatně nižší. Celá situace nastala, právě kvůli omezení získání dotací z EU (EnviWeb, 2010).

V posledních letech je patrná snaha Ministerstva životního prostředí o urychlení čerpání dotací, objevil se ovšem další problém, kdy hodnota projektů zpracovaných před několika lety neodpovídá dnešní skutečnosti, tento problém řeší například Šumpersko. (sumpersko.net, 2012) Díky těmto nesnázím, které zavinily příliš velké zpoždění, se zvyšuje pravděpodobnost, že nemalá část uchazečů o dotace nestihne vyřídit potřebné náležitosti k daným projektům a nedosáhne tak na finanční pomoc EU.



**Obrázek 7** - Projekty ISPA a FS 2004-2006 v sektoru životního prostředí

**Zdroj:** [www.fondsoudrznosti.cz](http://www.fondsoudrznosti.cz)



**Obrázek 8** - Ukončené projekty prioritní osy č. 1 OPŽP za období 2007 – 2011 (Tomáš CHROMEČ, 2012)

## **6. Situační analýza stavu vodárenství v Olomouckém kraji po roce 1989**

Olomoucký kraj se skládá z okresů Olomouc, Přerov, Šumperk, Prostějov a Jeseník. Dle sčítání z roku 2011 v tomto kraji trvale bydlí 639 946 lidí. Rozloha Olomouckého kraje činí 5267 kilometrů čtverečních. (Český statistický úřad, 2012)

V Olomouckém kraji byly privatizací státních podniků, vytvořeny okresní vodárny pro všechny zmíněné okresy. Následkem pozdějších procesů, jež byly v předchozích kapitolách popsány, zůstala smíšenou společností pouze jedna okresní vodárna. Zbývající přistoupili na provozní modely společností Ondeo a Veolia. V případě okresu Jeseník došlo pronajmutí provozu VaK soukromou společností, původem z regionu. Působí zde tedy celkem čtyři velké subjekty zabývající se výrobou a zpracováním vody.

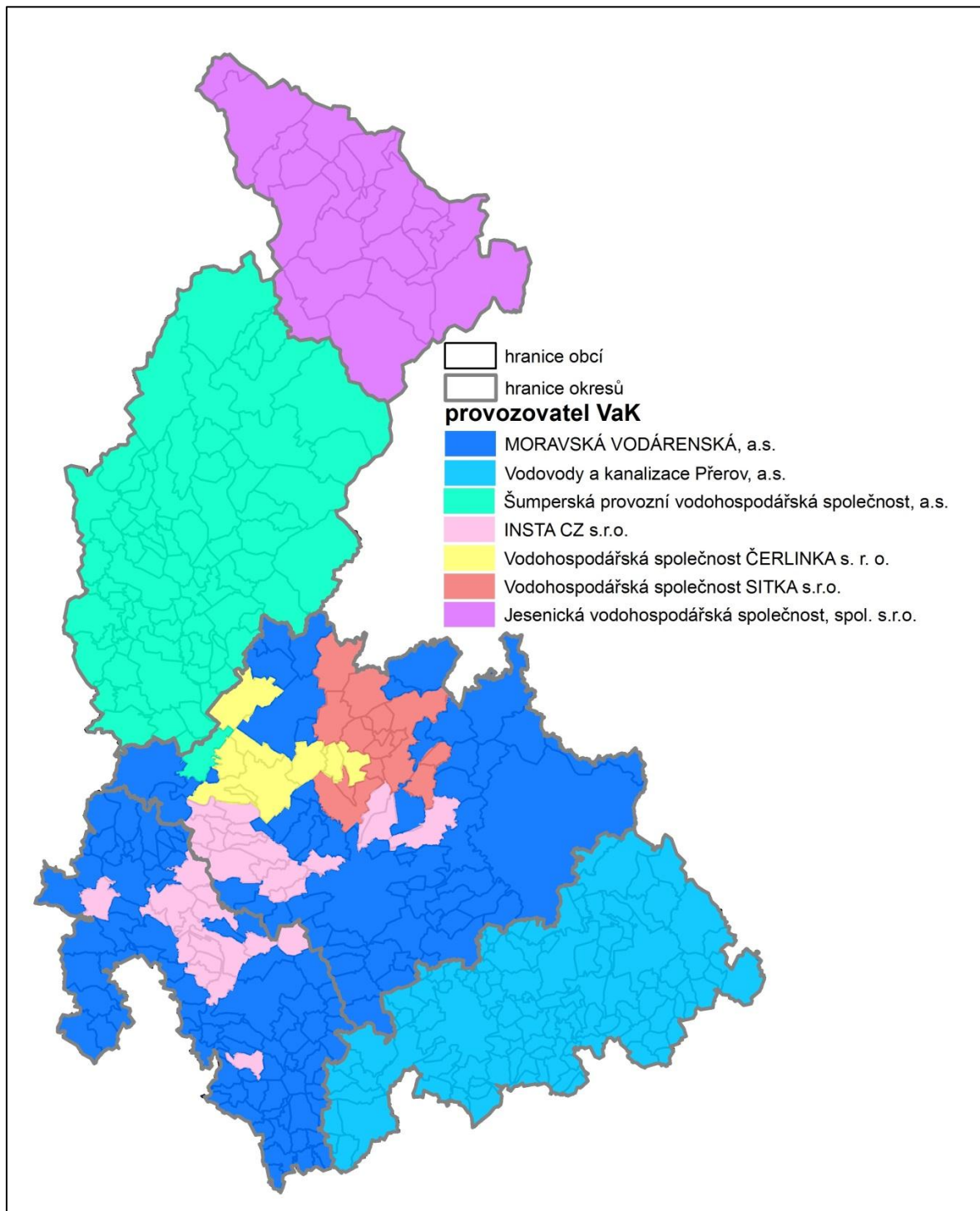
V okresech Olomouc a Prostějov, je hlavním dodavatelem a zpracovatelem vody společnost MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Tato firma zahájila svou činnost v okrese Olomouc 1. 4. 2000, následně získala od 1. 3. 2006 provozní divizi VaK Prostějov, a.s. a od 1. 3. 2004 provoz VaK Zlín. Společnost zaměstnává celkově 478 zaměstnanců, kteří zajišťují provoz VaK pro 400 000 obyvatel. K tomuto účelu využívá společnost celkem 31 úpraven vody, 158 vodojemů, 25 ČOV, 2093 km vodovodních a 1198 km odpadních sítí. Základní kapitál společnosti činí 115 901 000 Kč při ročním obratu 1,266 miliardy korun.

Okres Šumperk spadá pod působnost Šumperské provozní vodohospodářské společnosti, a.s. Tento subjekt zahájil svou činnost 1. 1. 1994. V nynější době je majoritním vlastníkem této provozní společnosti koncern Suez Environnement, v ČR znám pod jménem ONDEO Services CZ. Tato společnost má v pronájmu infrastrukturní majetek na území okresu Šumperk a to zejména infrastrukturní majetek Vodohospodářských zařízení Šumperk, a.s. O fungování společnosti se stará 193 pracovníků, kteří obhospodařují 4 úpravy vody, 56 vodojemů, 9 ČOV, 645,03 km vodovodů a 311,9 km kanalizací. Počet osob zásobených touto společností byl vyčíslen na 81 295. Základní kapitál společnosti je 70 806 000 Kč a roční obrat představuje 274 956 000 korun českých.

Vodovody a kanalizace Přerov, a.s. je společností, jež zahájila svou činnost 1. 11. 1993 na základě privatizačního projektu státního podniku VaK Přerov. Hlavními akcionáři v této společnosti jsou obce a města okresu Přerov, existuje ovšem přibližně 17% podíl akcií blokových Českou spořitelnou, a.s. Pole působnosti společnosti

je situováno do okresu Přerov. O provoz této smíšené společnosti se stará 198 zaměstnanců. Firma zajišťuje služby v odvětví vodárenství pro 124 346 obyvatel a využívá k tomu infrastrukturu spadající do jejího majetku. Tato infrastruktura je tvořena 9 úpravami vody, 45 vodojemy, 10 ČOV, 956 km vodovodů a 318 kilometry kanalizací. Základní kapitál společnosti je oceněn na 989 803 000 Kč a roční obrát dělá 335 407 000 Kč.

V okresu Jeseník působí, společnosti Vodovody a kanalizace Jesenicka, a.s. a vodohospodářská společnost, spol. s r.o. Prvně jmenovaná společnost je vlastníkem infrastrukturního majetku a s JVS spol. s.r.o. má uzavřenou smlouvu o správě vodovodů a kanalizací. VaK Jesenicka, a.s. je společností, přes kterou procházejí veškeré finanční toky. Svou činnost zahájila 12. 2. 1996, jejím majoritním vlastníkem je město Jeseník a další obce okresu Jeseník. Spadá pod ní téměř veškerá infrastruktura okresu Jeseník, mimo infrastrukturní majetek obcí Mikulovice a Žulová. S těmito dvěma obcemi má uzavřenou provozní smlouvu společnost JVS spol. s.r.o. Vodovody a kanalizace Jesenicka a.s. zaměstnává šest pracovníků a zásobuje 36 408 obyvatel. Infrastruktura je tvořena 1 úpravou vody, 24 vodojemy, 1 ČOV, 176,03 km vodovodů a 115,08 km kanalizací. Základní kapitál společnosti je 210 830 000 Kč a roční obrát činí 56 943 000 korun českých.



**Obrázek 9** - Pole působnosti vodárenských firem v Olomouckém kraji (Tomáš CHROMEČEK, 2012)

## 6.1. Okres Olomouc

Okres Olomouc je největším okresem Olomouckého kraje, jak podle počtu obyvatel tak i svou celkovou výměrou. Dle SLDB 2011 v něm žije 232 230 tisíc obyvatel. Rozloha jeho území je 1620 km<sup>2</sup>, na tomto území se nachází celkem 96 obcí z toho šest měst a tři městysy (Český statistický úřad, 2012). Na území okresu Olomouc od roku 1994 zajišťovala dodávky vody a zpracování odpadních vod Vodohospodářská společnost Olomouc, a.s. Jednalo se o smíšenou společnost, kterou provozovaly obce a města. V roce 1999 bylo navrženo přijetí provozního modelu. Nájemcem a správcem infrastrukturního majetku se od roku 2000 stává STŘEDOMORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. vlastněná nadnárodní společností Vivendi Water, dnes VeoliaWater. V roce 2008 došlo ke změně názvu provozní společnosti na MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Nájemní smlouva je s tímto provozovatelem uzavřena do roku 2030. Některé obce, kterým infrastrukturní majetek dříve provozovala VHS Olomouc, a.s. svou infrastrukturu pronajaly jiným subjektům. Na území Olomouckého okresu tedy existují i menší firmy zabývající se oborem vodovodů a kanalizací. Jsou to firmy Vodohospodářská společnost Čerlinka, s.r.o. působící v oblasti města Litovel a Vodohospodářská společnost Sítka, s.r.o. pro aglomeraci Šternberk. Zakladateli těchto dvou společností jsou obce a města, jejichž infrastruktura je jimi provozována. Další společností působící v okresech Olomouc a Prostějov je INSTA CZ s.r.o., která na základě provozních smluv spravuje a využívá infrastrukturu několika obcí. Tyto menší subjekty v převážné míře kupují a dále distribuují, vodu od společnosti MOVO, a.s.

Město Olomouc je úspěšným žadatelem o dotace z EU, největším projektem byla Rekonstrukce a dobudování stokové sítě. Na tento projekt byla poskytnuta dotace ve výši 35 209 640 Eur (Fondy Evropské unie, 2009). Později bylo Evropskou komisí zažádáno o vrácení dotace, z důvodů uzavření dlouhodobé smlouvy mezi Veolii Water a vlastníky infrastruktury. Tuto žádost nakonec EK stáhla, protože uznala argument, že dotace byla schválena ještě před vydáním podmínek přijatelnosti pro udělení dotací.

**Tabulka 3 - Vývoj ukazatelů VaK v okrese Olomouc**

Rok	Délka vodovodní sítě v km	Délka kanalizační sítě v km	Počet ČOV	Vyrobené vody v tisících m <sup>3</sup>
1996	545	255	4	17633
1997	542	274	5	15885
1998	546	274	5	14765
1999	600	274	6	14620
2000	609	274	7	15312
2001	615	285	7	13235
2002	652	298	7	12770
2003	720	304	7	12530
2004	769	315	7	12192
2005	786	318	8	11648
2006 <sup>2</sup>	1351	505	13	14929
2007 <sup>2</sup>	1222	515	14	15175
2008 <sup>3</sup>	2259	1097	24	26002
2009	705	379	9	11326
2010	707	381	9	11168

Zdroj: Výroční zprávy MOVO, a.s. 1996 – 2010



**Obrázek 10 - Projekt Dobudování a rekonstrukce kanalizační sítě města Olomouc (Foto: Petr Kuklík, 2010)**

<sup>2</sup> V roce 2006 dochází k připojení Prostějova do provozního systému MOVO, a.s. data jsou dostupná pouze jako součet z provozované infrastruktury

<sup>3</sup> V roce 2008 dochází k fúzi MOVO, a.s. a VaK Zlín data jsou dostupná pouze jako součet z provozované infrastruktury



## 6.2. Okres Šumperk

Okres Šumperk je druhým největším okresem Olomouckého kraje dle rozlohy a třetím největším podle počtu obyvatel. Jeho celková výměra je 1313 km<sup>2</sup>. V oblasti tohoto okresu se nachází celkem 78 obcí, z toho 8 měst. Podle SLDB 2011 v tomto okrese žije celkem 123890 obyvatel. V této oblasti zajišťuje dodávku pitné vody Šumperská provozní vodohospodářská společnost, a.s. Ta vznikla v roce 1994, jako jedna z mála společností, kde byl aplikován provozní oddělený model. Společnost není vlastníkem infrastruktury a do roku 2001 byly hlavními akcionáři obce a města okresu Šumperk. V roce 2001 odkoupila podíly akcionářů, společnost ONDEO Services. ŠPVS, a.s. si pronajímá infrastrukturu od obcí a měst a hlavně od sdružení Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s.

Tento stav trvá dodnes, provozní společnost má uzavřenou smlouvu s vlastníky infrastruktury. Tato smlouva splňuje kritéria EK a proto bylo společnosti Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s. umožněno úspěšně zažádat o dotaci na projekt: Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy. Tento projekt již za sebou má první fázi, kdy dotace EU činily 75% uznatelných nákladů, cca 21 mil. Eur (Fondy Evropské unie, 2008). Začátek stavby druhé fáze ovšem provázají problémy. Evropská komise několikrát přerušila proces schvalování a poukazuje na přehnaně vysoké náklady tohoto projektu. Jedná se o stěžejní investici pro Šumperský región (sumpersko.net, 2012).

**Tabulka 4 - Vývoj ukazatelů VaK v okrese Šumperk**

Rok	Délka vodovodní sítě v km	Délka kanalizační sítě v km	Počet ČOV	Vyrobené vody v tisících m <sup>3</sup>
2000 <sup>4</sup>	454	218	7	-
2002	580	233	9	7605
2003	599	251	10	7191
2004	599	251	9	6624
2005	608	291	9	5664
2006	610	313	9	5538
2007	612	326	9	5291
2008	619	323	9	5068
2009	631	315	9	4984
2010	645	312	9	4762

**Zdroj:** Výroční zprávy ŠPVS, a.s. 2000 – 2010

<sup>4</sup> Výroční zpráva ŠPVS, a.s. se o množství vyrobené vody nezmiňuje.

### 6.3. Okres Jeseník

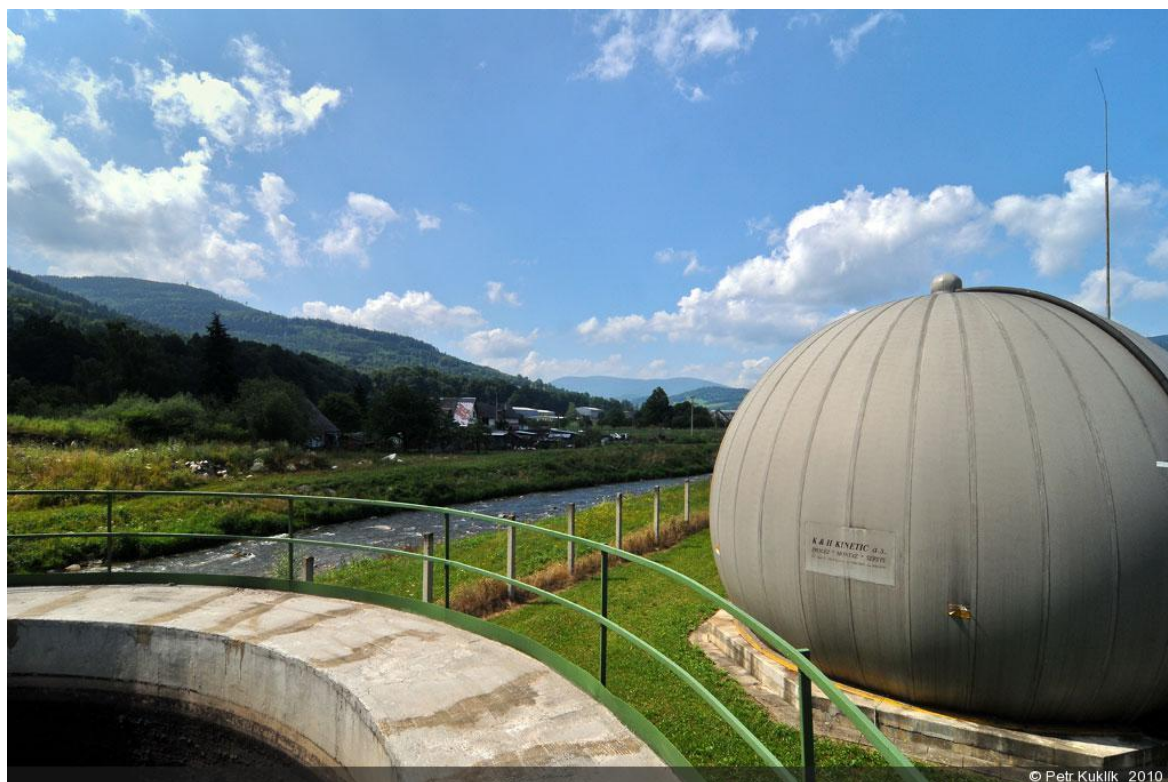
Okres Jeseník je nejmenším okresem Olomouckého kraje a to jak rozlohou, tak počtem obyvatel. Nachází se v severní části Olomouckého kraje, kde sousedí s Polskem a okresy Bruntál a Šumperk. Tento okres získal svou nynější podobu 1. 1. 1996, kdy mu bylo vyčleněno území z okolních okresů. Momentálně v této oblasti žije 40 657 obyvatel a to v 24 obcích, z nichž pět má statut města. Jeho rozloha je tvořena 719 km<sup>2</sup>, z čehož je více jak polovina tvořena lesy (Český statistický úřad, 2012).

V tomto nově vzniklém regionu od roku 1996 zajišťují veškeré vodárenské služby společnosti: Vodovody a kanalizace Jesenicka, a.s., která vlastní velkou část infrastruktury a (JVS spol. s.r.o.), která má s předchozím subjektem uzavřenou servisní smlouvu a s několika dalšími obcemi smlouvu nájemní. Je tedy z části provozovatelem (JVS spol. s.r.o., 2012). Infrastruktura potřebná k provozu VaK na tomto území, byla v majetku národního podniku Vodovody a kanalizace Šumperk. Při privatizaci byla největší část infrastruktury převedena na Sdružení měst a obcí Jesenicka (SMOJ), které následně uzavřelo nájemní smlouvu, se společností Vodovody a kanalizace Jeseník, a.s. Obce, které nebyly součástí tohoto sdružení, pronajmuly infrastrukturu společnosti Jesenická vodohospodářská společnost, spol. s.r.o. Následným vývojem a jednáním došlo k přetvoření SMOJ na akciovou společnost Vodovody a kanalizace Jesenicka, která uzavřela servisní smlouvu se společností JVS spol. s.r.o. (Vodovody a kanalizace Jesenicka, a.s., 2010). Společnost VaK Jesenicka, a.s. je úspěšným žadatelem o dotace fondu ISPA, servisní smlouva uzavřená se společností JVS spol. s.r.o. není překážkou a splňuje všechny podmínky EK. Tento stav, umožnil získání dotace 9,1 mil. Eur na projekt: Nakládání s odpadními vodami a zásobování pitnou vodou v regionu Jesenicka. Tento finanční obnos představuje 60 % uznatelných nákladů.

**Tabulka 5 - Vývoj ukazatelů VaK v okrese Jeseník**

Rok	Délka vodovodní sítě v km	Délka kanalizační sítě v km	Počet ČOV	Vyrobené vody v tisících m <sup>3</sup>
1996 <sup>5</sup>	99,7	32	1	-
2003 <sup>5</sup>	136	50	1	-
2004 <sup>5</sup>	137	50	1	-
2005 <sup>5</sup>	146	59	1	-
2006	147	60	1	1644
2007	148	61	1	1772
2008	153	75	1	1608
2009	166	115	1	1397
2010	176	115	1	1428

**Zdroj:** Výroční zprávy VaK Jesenicka, a.s. 2005 – 2010



**Obrázek 11 - Projekt Nakládání s odpadními vodami a zásobování pitnou vodou v regionu Jesenicka (Foto: Petr Kuklík, 2010)**

<sup>5</sup> Výroční zprávy VaK Jesenicka, a.s. se do roku 2006 o množství vyrobené vody nezmiňují

## 6.4. Okres Prostějov

Tento región se svou rozlohou a zároveň i počtem obyvatel řadí na předposlední místo v rámci Olomouckého kraje. Jeho rozloha činí 770 km<sup>2</sup> a k trvalému bydlišti se v tomto okrese při sčítání lidu, domů a bytů 2011 hlásilo 109 665 obyvatel. Sousedními okresy jsou Olomouc a Přerov, tedy dva nejlidnatější okresy v kraji. Okres Prostějov je celkově tvořen 97 obcemi z toho pěti městy a šesti městysy.

Dle privatizačního projektu na Vodovody a kanalizace Prostějov, přešel v roce 1993 majetek tohoto národního podniku pod nově vzniklou akciovou společností Vodovody a kanalizace Prostějov, a.s. Akciové podíly této společnosti byly bezúplatně převedeny na obce v Prostějovském okrese, hlavní podíl mělo samotné město Prostějov. Tato společnost zajišťovala provoz infrastruktury až do roku 2006. V roce 2006 bylo zastupitelstvem a poté i valnou hromadou společnosti schváleno její rozdělení na provozní a infrastrukturní divizi a následně byla uzavřena smlouva o prodeji této provozní divize za 46 milionů korun. Vlastníkem provozní společnosti se stala STŘEDOMORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. tedy dceřiná společnost Vivendi Water. Mezi infrastrukturní a provozní společnostmi bylo nutné uzavřít provozní smlouvu, tato smlouva je uzavřena do 31. 12. 2030, roční nájemné je tvořeno především: ročními odpisy předmětu nájmu, ročními provozními náklady pronajímatele a náklady pronajímatele na jmenovité opravy. Provozovatel se v této smlouvě zavazuje k investicím 80 miliónů korun během doby platnosti smlouvy (STŘEDOMORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., 2006). Od roku 2008 je název provozní společnosti změněn na MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Tato společnost sdružuje celkem tři vodohospodářské soustavy, jmenovitě Zlín, Olomouc a Prostějov. Mezi lety 2007 – 2010 byly vyplaceny dividendy, plynoucí do společnosti Veolia Water, ve výši 278 miliónů korun a zadány zakázky jejím dceřiným firmám za 170 miliónů korun. V okrese Prostějov působí i firma INSTA CZ s.r.o., tento subjekt provozuje vodovody a kanalizace v menších obcích, které nevložili svůj infrastrukturní majetek do VaK Prostějov a.s.

**Tabulka 6 - Vývoj ukazatelů VaK v okrese Prostějov**

Rok	Délka vodovodní sítě v km	Délka kanalizační sítě v km	Počet ČOV	Vyrobené vody v tisících m <sup>3</sup>
1996	342	127	4	5923
1997	350	128	4	5482
1998	350	128	4	5316
1999	350	128	4	4643
2000	350	128	4	4138
2001	355	145	4	4104
2002	358	165	5	4112
2003	396	158	5	4234
2004	411	176	5	3937
2005	418	163	5	3743
2006 <sup>6</sup>	1351	505	13	14929
2007 <sup>6</sup>	1222	515	14	15175
2008 <sup>7</sup>	2259	1097	24	26002
2009	434	170	5	3672
2010	434	172	5	3631

**Zdroj:** Výroční zprávy MOVO, a.s. 2005 – 2010

<sup>6</sup> V roce 2006 dochází k připojení Prostějova do provozního systému MOVO, a.s. Data jsou dostupná pouze jako součet z provozované infrastruktury.

<sup>7</sup> V roce 2008 dochází k fúzi MOVO, a.s. a VaK Zlín. Data jsou dostupná pouze jako součet z provozované infrastruktury.

## 6.5. Okres Přerov

Okres Přerov leží v jižní části Olomouckého kraje, na severu sousedí s okresem Olomouc a na západě s Prostějovským regionem. Počtem obyvatel se jedná o druhý největší okres v Olomouckém kraji. Z posledního SLDB 2011 vyplynulo, že v této oblasti žije celkem 133 504 obyvatel. Rozloha je tvořena celkem 845 km<sup>2</sup>. Zajímavostí je, že v okrese Přerov je největší množství obcí ze všech okresů Olomouckého kraje. Nachází se zde celkem 104 obcí, do nichž je započítáno i šest měst a tři městysy (Český statistický úřad, 2012). V okrese Přerov jsou záležitosti vodárenství řízeny společností Vodovody a kanalizace Přerov, a.s. Tato původní smíšená společnost vznikla 1. listopadu 1993 privatizací majetku státního podniku Vodovody a kanalizace Přerov. Po dobu své existence čelila několikrát snahám nadnárodních společností o její rozdělení. To potvrzuje i 17% podíl akcií, jejichž práva jsou blokována Českou spořitelnou, a.s. a byla původně určena k odprodeji společnosti Vivendi Water, tato blokáce akcií je smlouvou dána na 20 let od podpisu (2001). Majoritní podíl společnosti stále drží obce okresu, to umožnilo přijmout rozhodnutí o nevyplácení dividend a zpětnému proinvestování zisků společnosti, do rozvoje a údržby své infrastruktury. V roce 2004 se uskutečnil další pokus o rozdělení společnosti. Následně město Přerov a další hlavní akcionáři přijali usnesení na zastupitelstvech, kdy rozhodli, že struktura společnosti se nebude měnit do roku 2013. Daný stav umožnil bezproblémové získání dotace na projekt Zlepšení kvality vod v oblasti soutoku řek Bečvy a Moravy. Na tento projekt poskytla EK dotaci 61 % uznatelných nákladů z celkové sumy 16 533 208 eur.

**Tabulka 7 - Vývoj ukazatelů VaK v okrese Prostějov**

Rok	Délka vodovodní sítě v km	Délka kanalizační sítě v km	Počet ČOV	Vyrobené vody v tisících m <sup>3</sup>
1994 <sup>8</sup>	590	-	4	12503
1995 <sup>8</sup>	590	-	4	10755
1996 <sup>8</sup>	590	-	5	10462
1997 <sup>8</sup>	671	-	5	9970
1998	683	215	5	9650
1999	741	215	5	9028
2000	741	215	5	8878
2001	741	215	5	8503
2002	741	215	5	9207
2003	906	251	8	9060
2004	937	263	10	7568
2005	932	263	10	5264
2006	944	276	10	5168
2007	957	276	10	4820
2008	960	275	10	4616
2009	964	312	10	4521
2010	956	318	10	4472
2011	961	319	10	4375

**Zdroj:** Výroční zprávy VaK Přerov, a.s. 2005 – 2010

<sup>8</sup> Výroční zprávy VaK Přerov, a.s. se do roku 1998 o délce kanalizační sítě nezmiňují.

## 7. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo objasnění mechanismů privatizace a následné transformace státního majetku v oboru vodovodů a kanalizací. Způsob, který byl zvolen, vedl k nepříznivému vývoji v provozní i majetkové struktuře tohoto odvětví. Atomizací českého vodárenství došlo v první fázi ke snížení vlivu jednotlivých vodárenských společností. Dále došlo také ke zmenšení prostoru pro tvorbu výhodné cenové politiky. I dnes funguje model tzv. solidární ceny, tedy ceny, která je stejná pro celé obsluhované území. Pokud by byly zachovány původní krajské vodárny, bylo by možné udržovat průměrnou cenu vodného a stočného na nižší úrovni. Zachování velkých vodárenských společností, při využití smíšeného modelu provozování s omezeními, by zajistilo i jejich lepší rezistenci vůči snahám nadnárodních koncernů o jejich převzetí. Většinový podíl akcií by totiž byl v rukou širšího okruhu akcionářů. Trend, který nastartoval po roce 1989 a dále pokračoval v pozdějších letech, umožnil zahraničním firmám získat až příliš velkou moc nad dalším osudem českého vodárenství. Hlavní snahou těchto firem je maximalizovat zisk, pro úspěšný rozvoj tohoto oboru jsou ovšem nutné velké finanční investice, které by měli plynout hlavně ze zisku z prodeje vody, nyní ovšem tyto zisky putují hlavně k nadnárodním koncernům a financování nové infrastruktury si zajišťují města a obce z jiných zdrojů.

Na příkladu Olomouckého kraje, konkrétně v okresech Olomouc a Prostějov, je dobře viditelné roztržštění provozovatelské složky. Tam kde původně fungovala jediná společnost zajišťující veškeré služby, vznikly další subjekty, které vodu de facto jen překupují, případně odvádějí. Dalším jevem, který je v této oblasti dobře viditelný, je příchod a následný postup nadnárodních koncernů při získávání vlády nad vodohospodářskými společnostmi. V Olomouckém kraji zůstala pouze jediná smíšená společnost a to VaK Přerov, a.s. Tato společnost je příkladem toho, že takovýto model provozování je funkční a výhodný, jelikož veškeré zisky putují zpět do společnosti (nevyplácí se dividendy) a přístup k dotacím z EU je bezproblémový.

Z příložených map je patrné, že postup v napojování obyvatelstva na vodovody a kanalizace je poměrně rychlý a úspěšný. Spotřeba vody se snižuje. V roce 1965 činila průměrná denní spotřeba na jednoho obyvatele 282 litrů (Hasík, 1974), v roce 2009 to bylo už pouze 142 litrů.



Obor vodárenství je stěžejním pro úspěšný rozvoj společnosti. Jedná se o základní službu obyvatelstvu. Bez vody není života, a tak bychom se k jejím zdrojům měli chovat s patřičnou úctou.

**Klíčová slova:**

Privatizace, vodárenství, Veolia, vodovody a kanalizace, provozní model, smíšená společnost, oddělená společnost, Olomoucký kraj

## 8. Summary

The aim of this bachelor thesis was show the mechanism of privatization and transformation of state property in water supply. The choose way is not ideal for overall development of this branch. Atomization of czech water supply had some bad effect. Small waterworks have smaller influence. Small waterworks can't generate the best price for customers. With large company is easier do better price. Large company(with some selling restriction) can be more resistant against attempts of usurpation. The trend which started in 1989 allowing foreign companies to take power about czech water supply. The main concern of this companies is maximize profit. For successful development in this sector is necessary large financial investments. This investments are not paid from profits of water supply and sewerage, but form other source (city etc.).

The example of the Olomouc region, specifically in the districts Olomouc and Prostějov, is clearly visible fragmentation of provider element. In past was only one company which provide all services, but today there is copanies which is only reseller the water. Another phenomenon in this area is clearly visible, it is arrival and procedure of multinational concerns in getting control of water management companies. In the Olomouc region remained only one combined company – VaK Přerov, a. s. This company is an example of this model, which is functional and convenient because all profits travel back into society (dividends are not paid) and access to EU subsidies is smooth.

The attached map shows that procedure in connecting people to the water supply and sanitation and is relatively quick and successful. In 1965 was average daily consumption per capita 282 liters, in 2009 it was only 142 liters.

Discipline of water is crucial for the successful development of society. It is a basic service for the population. No water, no life and we should behave with respect to its resources.

### **Key words:**

Privatization, waterworks, Veolia, water supply and sanitation, provider, combined company, operational contract, Olomoucký kraj

## 9. Citovaná literatura

*Brněnské vodárny a kanalizace, a.s.* (2012). Získáno 26. březen 2012, z O společnosti:  
<http://www.bvk.cz/o-spolecnosti/zasobovani-pitnou-vodou/>

Broncová, D., & kol., a. (2006). *Voda pro všechny: Vodárenské soustavy v ČR* (1.. vyd.). Praha: Milpo media.

Broncová, D., & kol., a. (2002). *Historie kanalizací: Dějiny odvádění a čištění odpadních vod v Českých zemích* (1.. vyd.). Praha: Milpo Media.

Corcoran, E. (2010). *Sick Water? The central role of wastewater*. Flisa: Birkeland Trykkeri AS.

Český statistický úřad . (27. březen 2012). Získáno 5. duben 2012, z Okres Olomouc:  
[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika\\_okresu\\_olomouc/\\$File/okres%20Olomouc.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_olomouc/$File/okres%20Olomouc.pdf)

Český statistický úřad. (27. březen 2012). Získáno 5. duben 2012, z Okres Jeseník:  
[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika\\_okresu\\_jesenik/\\$File/okres%20Jesenik.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_jesenik/$File/okres%20Jesenik.pdf)

Český statistický úřad. (23. březen 2012). Získáno 4. duben 2012, z Okres Prostějov:  
[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika\\_okresu\\_prostejov/\\$File/okres%20Prostějov.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_prostejov/$File/okres%20Prostějov.pdf)

Český statistický úřad. (27. březen 2012). Získáno 5. duben 2012, z Okres Šumperk:  
[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika\\_okresu\\_sumperk/\\$File/okres%20Šumperk.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_sumperk/$File/okres%20Šumperk.pdf)

Český statistický úřad. (2012). Získáno 30. březen 2012, z SLDB 2011:  
[http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=zakladni-vysledky&tu=0&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAGVPPU\\_CUBS9gJXPAU108ydAQB3ffhKWlv6Sftq7ORTGhAL1NcHdjJx0cFVdwdH\\_oTxF7g6GXdnR72YqIMnuTf3JOfknDt\\_ByUWsDLkM16dypOwqvF40OaRkn15fFo\\_fm5AugWFcMJ7LX4sJ0KHvByIIB5Mwl4Sbe\\_AAqXzHO4yTl](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=zakladni-vysledky&tu=0&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAGVPPU_CUBS9gJXPAU108ydAQB3ffhKWlv6Sftq7ORTGhAL1NcHdjJx0cFVdwdH_oTxF7g6GXdnR72YqIMnuTf3JOfknDt_ByUWsDLkM16dypOwqvF40OaRkn15fFo_fm5AugWFcMJ7LX4sJ0KHvByIIB5Mwl4Sbe_AAqXzHO4yTl)

Český statistický úřad. (27. 3 2012). Získáno 29. březen 2012, z Okres Přerov:  
[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika\\_okresu\\_prerov/\\$File/okres%20Přerov.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_prerov/$File/okres%20Přerov.pdf)

*Energie AG voda.* (2012). Získáno 3. březen 2012, z ENERGIE AG BOHEMIA:  
[http://www.energieag.cz/eag\\_cz/page/439544689553200220\\_0\\_0,cz.html](http://www.energieag.cz/eag_cz/page/439544689553200220_0_0,cz.html)

*EnviWeb.* (14. duben 2010). Získáno 15. březen 2012, z Pitná voda:  
<http://www.enviweb.cz/clanek/pitnavoda/81450/plzen-si-zpatky-koupila-vodarnu-zaplati-za-pet-let>

*Fondy Evropské unie.* (2008). Získáno 29. březen 2012, z Fond soudržnosti:  
<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Fond-soudrznosti/Projekty/Ukonceni-projektu--Zlepseni-kvality-vod-horniho-po>

- Fondy Evropské unie.* (2009). Získáno 22. březen 2012, z Fond soudržnosti:  
<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Fond-soudrznosti/Projekty/Slavnostni-zakonceni-projektu--Rekonstrukce-a-dobu>
- Frydman, R., Rapaczynski, A., & Earle, J. S. (1993). *The Privatization Process in Central Europe*. Budapešť: Central European University Press.
- Geussová, M. (1999). Půvaby a stíny nenápadné privatizace. *EKONOM*, 19-21.
- Hasík, O. (1974). *Vodohospodářská výstavba a životní prostředí člověka*. Praha: Academia.
- Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., & Perraton, J. (1999). *Global Transformation. Politics, Economics and Culture*. Cambridge.
- Holman, R. (2000). *Transformace české ekonomiky v komparaci s dalšími zeměmi střední Evropy*. Praha: CEP.
- iDNES.* (10. září 2004). Získáno 21. březen 2012, z Ekonomika:  
[http://ekonomika.idnes.cz/ekoakcie.aspx?r=ekoakcie&c=A040909\\_204053\\_ekoakcie\\_pol](http://ekonomika.idnes.cz/ekoakcie.aspx?r=ekoakcie&c=A040909_204053_ekoakcie_pol)
- Jásek, J. (2000). *Vodárenství v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Milpo media.
- JVS spol. s.r.o.* (2012). Získáno 22. březen 2012, z Provozování vodovodů a kanalizací:  
<http://www.voda-jvs.cz/odkazy/19-provozovani-vodovodu-a-kanalizaci>
- Kočí, R. (11. duben 2012). *Jindřichovo Hradecký Deník*. Získáno 23. duben 2012, z Zprávy z regionu: [http://jindrichohradecky.denik.cz/zpravy\\_region/trebon-vraci-miliony-lide-vsak-za-vodu-vice-nezaplati-20120411.html](http://jindrichohradecky.denik.cz/zpravy_region/trebon-vraci-miliony-lide-vsak-za-vodu-vice-nezaplati-20120411.html)
- Ministerstvo vnitra ČR.* (17. listopad 1999). Získáno 29. březen 2012, z Aplikace MVCR:  
<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=712>
- Ministerstvo zemědělství ČR.* (5. duben 2004). Získáno 29. březen 2012, z eAgri:  
<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/planovani-v-oblasti-vod/statni-vodohospodarsky-plan-republiky.html>
- Ministerstvo zemědělství ČR.* (2012). Získáno 21. březen 2012, z eAgri:  
<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/dotace-ve-vh/vodovody-a-kanalizace/>
- Ondeo.* (2008). Získáno 3. březen 2012, z SUEZ Environnement Ondeo: [www.ondeo.cz](http://www.ondeo.cz)
- Operační program Životní prostředí.* (2011). Získáno 31. březen 2012, z O OPŽP:  
<http://www.opzp.cz/sekce/16/strucne-o-op-zivotni-prostredi/>
- PENTA Investments.* (2011). Získáno 3. březen 2012, z O nás:  
<http://www.pentainvestments.com/cz/o-nas/profil/profil>
- Portál věnovaný vodohospodářství České republiky.* (2008). Získáno 31. březen 2012, z Vodárenství: [www.vodarenstvi.com](http://www.vodarenstvi.com)
- Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR.* (2011). Získáno 24. duben 2012, z Informace - vodné/stočné - ceny: [http://sovak.cz/index.php?p=vodne\\_stocne&site=default](http://sovak.cz/index.php?p=vodne_stocne&site=default)

*Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a.s.* (2007). Získáno 22. březen 2012, z Profil společnosti: <http://www.smvak.cz/cs-CZ/default.aspx?ar=4>

Středomoravská vodárenská, a.s. (2006). *Smlouva o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury*. Prostějov: Středomoravská vodárenská, a.s.

*sumpersko.net*. (1. unor 2012). Získáno 29. březen 2012, z Informační servis Šumpersko: <http://zpravodajstvi.sumpersko.net/Projekt-zlepseni-kvality-vod-horniho-povodi-reky-Moravy-II-faze-1005/clanek>

Transparency International. (2009). *Privatizace vodárenství v České republice: Kam odtékají zisky ?* Praha: Transparency International.

*VaK Přerov*. (2009). Získáno 5. březen 2012, z Výroční zprávy: <http://vakprerov.cz/o-spolecnosti/vyrocní-zpravy.html>

Veolia Voda. (2010). *Veolia Voda*. Získáno 3. březen 2012, z Veolia Voda: [www.veoliavoda.cz](http://www.veoliavoda.cz)

*Vláda České republiky*. (3. červenec 1991). Získáno 31. březen 2012, z Usnesení: <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/4E7B2100791C7856C12571B600703103>

*Vodárenský portál*. (2011). Získáno 31. březen 2012, z Vodárenský sektor: <http://www.vodovod.info/index.php/vodarensky-sektor>

*Vodárenství*. (2011). Získáno 31. březen 2012, z Články: <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/obtizna-minulost-evropskych-dotaci-a-ceskeho-vodarenstvi>

*Vodárenství*. (2011). Získáno 25. březen 2012, z Články: <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/olomouc-nemusi-vracet-620-milionu-dotaci>

*Vodovody a kanalizace Jesenicka, a.s.* (2010). Získáno 20. březen 2012, z Výroční zprávy: <http://www.vakjes.cz/index.php?page=259>

*Vodovody a kanalizace Jesenicka, a.s.* (2010). Získáno 20. březen 2012, z Vodovody a kanalizace Jesenicka, a.s.: <http://www.vakjes.cz/index.php?page=259>

*Výroční zprávy Šumperská provozní vodohospodářská společnost, a.s.* (1998 - 2010). Šumperk: ŠPVS, a.s.

Zákon č. 427/1990 Sb. (2012). *Portál veřejné správy*. Získáno 3. březen 2012, z Zákony: [http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=38788&l\\_nr=427~2F1990~20Sb.&l\\_name=o~20p~C5~99evodech~20vlastnictv~C3~AD~20st~C3~A1tu~20k~20v~C4~9Bcem~20na~20jin~C3~A9~20pr~C3~A1vnick~C3~A9~20osoby&nr=427~2F1990~20Sb.&rpp=15](http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=38788&l_nr=427~2F1990~20Sb.&l_name=o~20p~C5~99evodech~20vlastnictv~C3~AD~20st~C3~A1tu~20k~20v~C4~9Bcem~20na~20jin~C3~A9~20pr~C3~A1vnick~C3~A9~20osoby&nr=427~2F1990~20Sb.&rpp=15)

## **10. Seznam příloh**

**Příloha číslo 1:** Výňatek ze stanov VaK Přerov o omezení nakládání s akciemi společnosti

**Příloha číslo 2:** Procentuální podíl bytů s připojením na vodovod v obcích Olomouckého kraje za SLDB 1991

**Příloha číslo 3:** Procentuální podíl bytů s připojením na vodovod v obcích Olomouckého kraje za SLDB 2001

**Příloha číslo 4:** Procentuální podíl bytů s připojením na veřejnou kanalizaci v obcích Olomouckého kraje za SLDB 1991

**Příloha číslo 5:** Procentuální podíl bytů s připojením na veřejnou kanalizaci v obcích Olomouckého kraje za SLDB 200

**Příloha číslo 6:** Vývoj ceny vodného a stočného od roku 2004 v Olomouckém kraji

ČLÁNEK 13  
Omezení Převoditelnosti

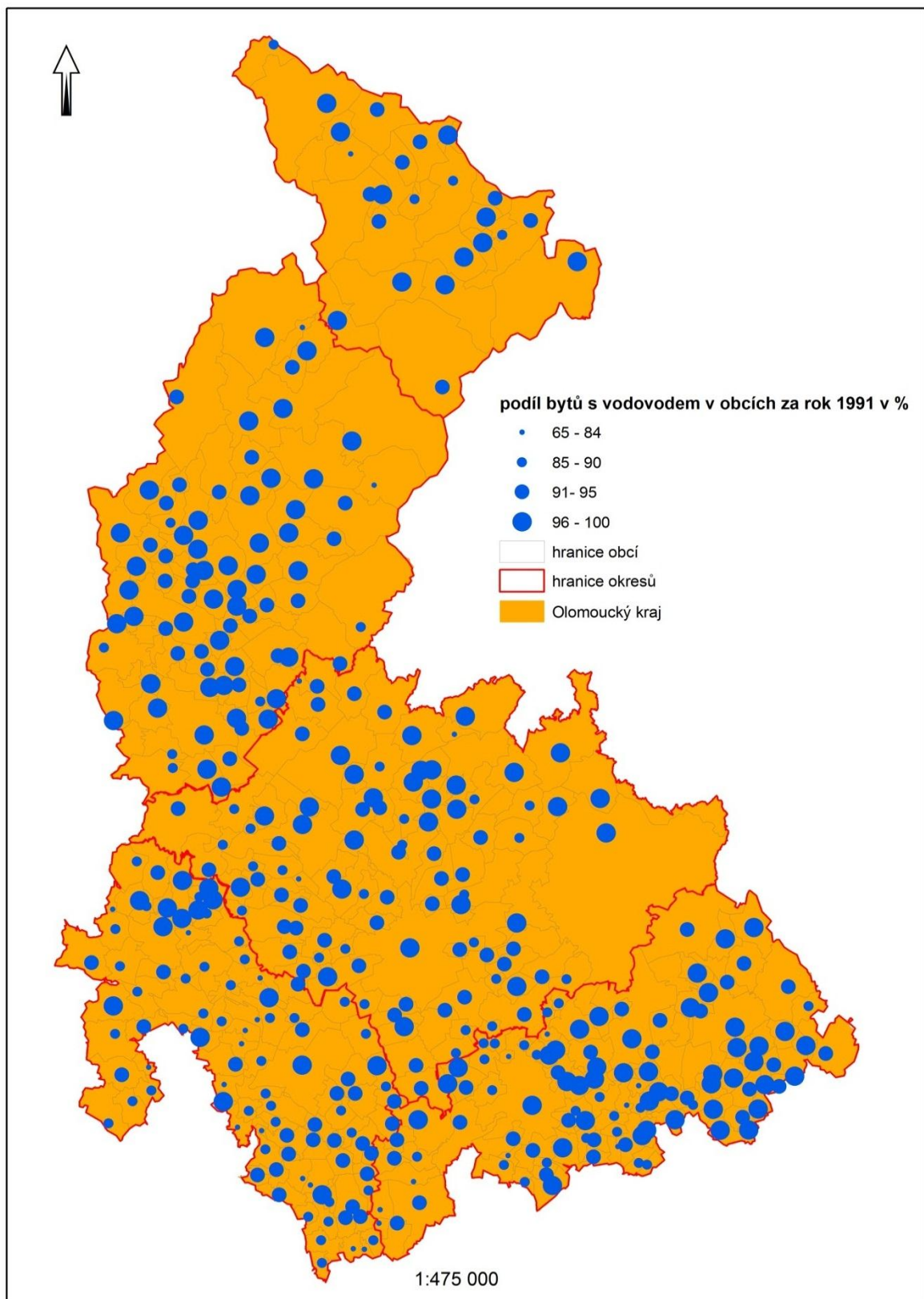
1. Akcie na jméno jsou převoditelné pouze s předchozím souhlasem valné hromady společnosti. K přijetí usnesení valné hromady o udělení souhlasu s převodem akcií na jméno se vyžaduje i souhlas osoby vykonávající hlasovací práva spojená s akcií se zvláštními právy spojenými s výkonem hlasovacího práva
2. Valná hromada společnosti je povinna odmítnout udělení souhlasu k převodu akcií na jméno v případech kdy nepůjde o převod mezi: a) stávajícími akcionáři, kteří jsou držiteli akcií na jméno, nebo b) stávajícím akcionářem, která je držitelem akcií na jméno a územním samosprávným celkem (obcí)

ČÁNEK 14  
Akcie se zvláštními právy

1. Majitelem 1 akcie se zvláštními právy spojenými s výkonem hlasovacího práva je Fond národního majetku České republiky, který je oprávněn pověřit výkonem hlasovacího práva orgán státní správy s působností v oboru veřejných vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu.
2. Zvláštní práva spojená s výkonem hlasovacího práva jsou vymezena tak, že rozhodnutí o:
  - a) převodu infrastrukturního majetku ze společnosti
  - b) změně bilančních nároků jednotlivých obcí na zdroje vody vybudované státem
  - c) změně či zrušení omezené převoditelnosti akcií na jméno, stanoveného těmito stanovami
  - d) výměně akcie na jméno za akcii na majitele
  - f) převodu akcie na jméno
  - g) pověření představenstva společnosti zvýšit základní kapitál podle § 210 obch. z. a § 9 těchto stanov, změně tohoto odstavce stanov společnosti budou na valné hromadě přijata, pokud s nimi při hlasování vyjádří souhlas i osoba vykonávající hlasovací práva spojená s akcií se zvláštními právy spojená s výkonem hlasovacího práva.

**Příloha 1** - Výňatek ze stanov VaK Přerov o omezení nakládání s akciemi společnosti

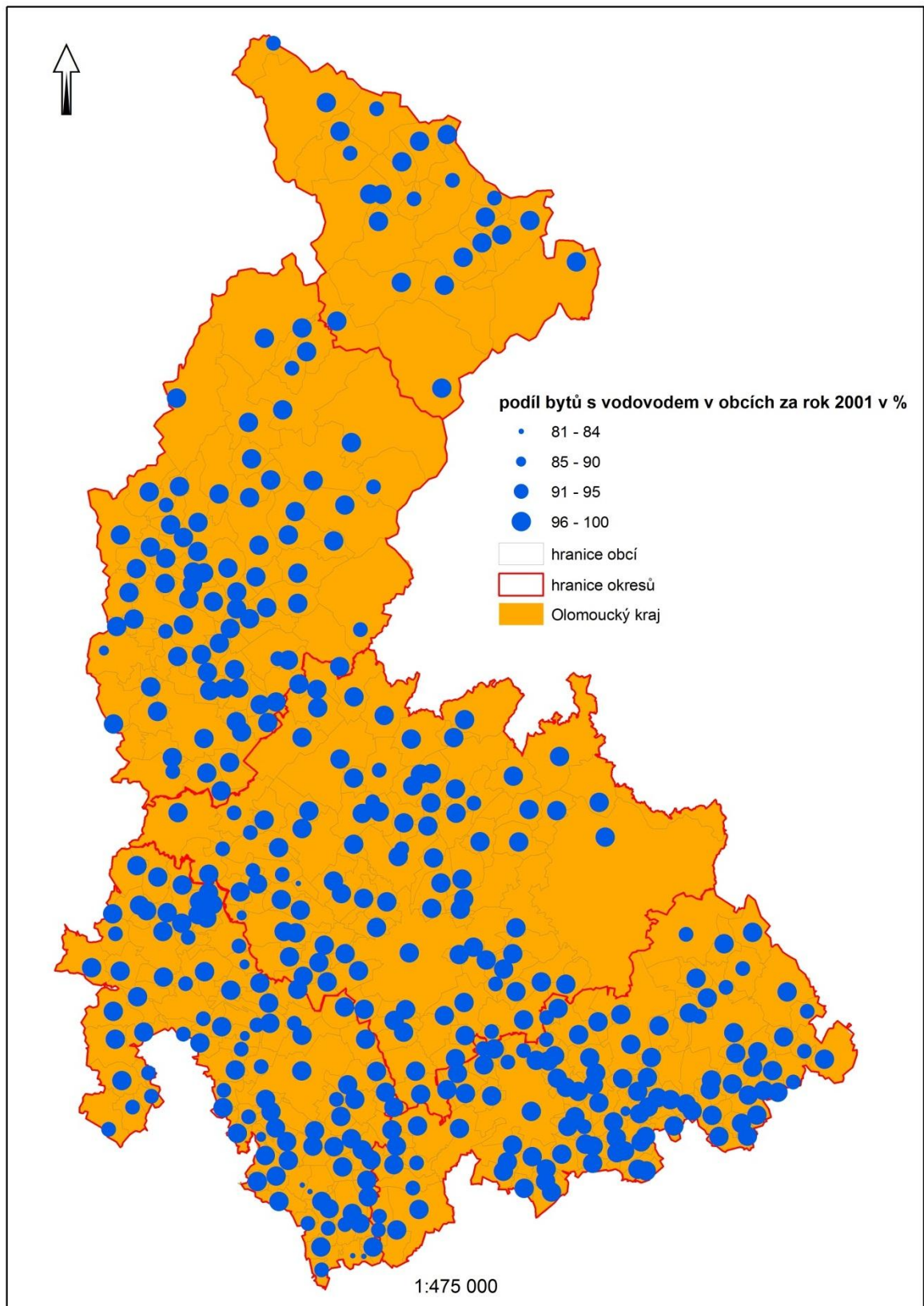
**Zdroj:** Stanovy VaK Přerov, a.s.



**Příloha 2** - Procentuální podíl bytů s připojením na vodovod v obcích Olomouckého kraje za SLDB 1991

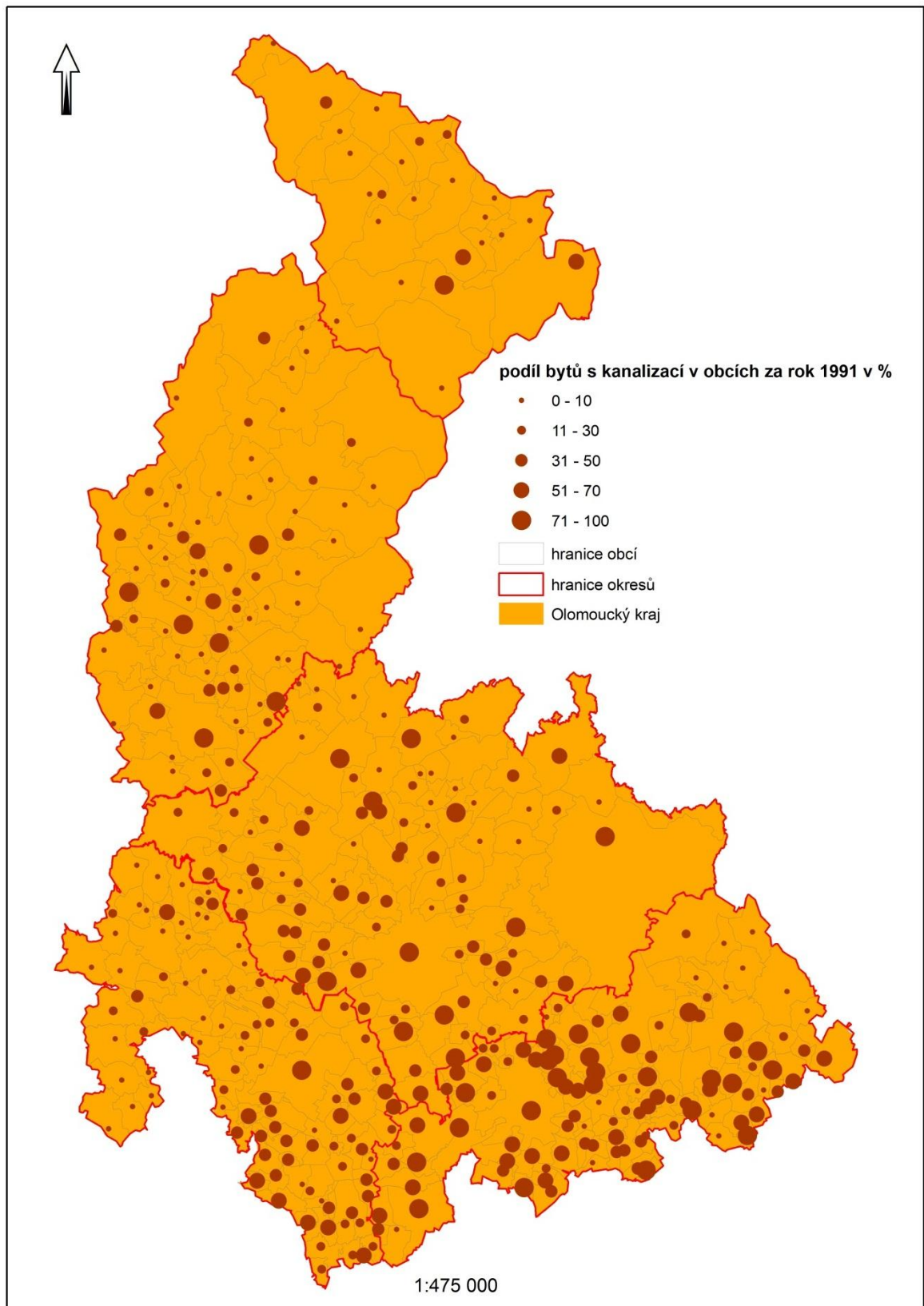
**Zdroj:** Vybrané údaje o technické vybavenosti bytů ze SLDB 1991, Český statistický úřad 2012, Vlastní úprava pomocí programu ArcGis 9.3





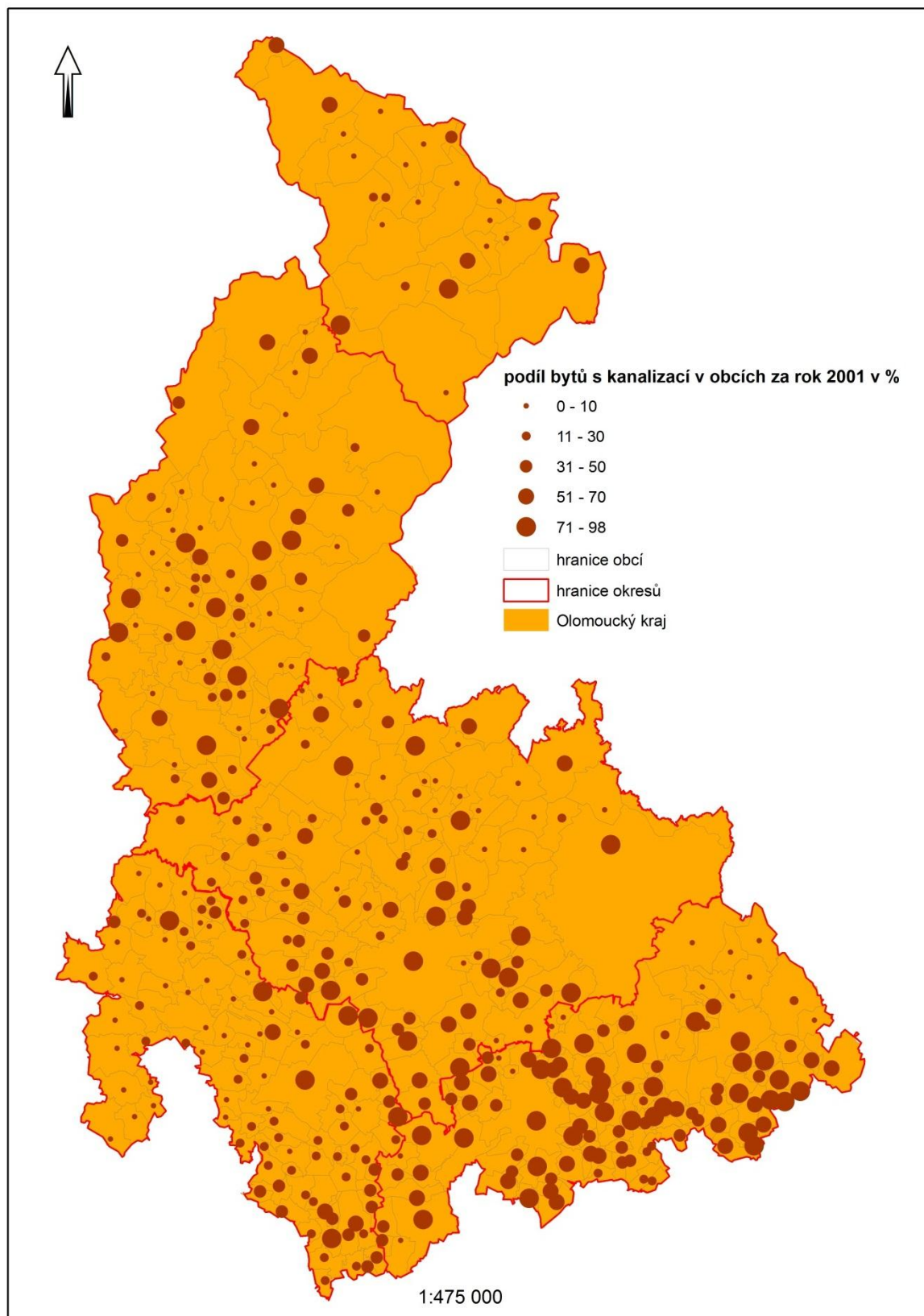
**Příloha 3** - Procentuální podíl bytů s připojením na vodovod v obcích Olomouckého kraje za SLDB 2001

**Zdroj:** Vybrané údaje o technické vybavenosti bytů ze SLDB 2001, Český statistický úřad 2012, Vlastní úprava pomocí programu ArcGis 9.3



**Příloha 4** - Procentuální podíl bytů s připojením na veřejnou kanalizaci v obcích Olomouckého kraje za SLDB 1991

**Zdroj:** Vybrané údaje o technické vybavenosti bytů ze SLDB 1991, Český statistický úřad 2012, Vlastní úprava pomocí programu ArcGis 9.3



**Příloha 5** - Procentuální podíl bytů s připojením na veřejnou kanalizaci v obcích Olomouckého kraje za SLDB 2001

**Zdroj:** Vybrané údaje o technické vybavenosti bytů ze SLDB 2001, Český statistický úřad 2012, Vlastní úprava pomocí programu ArcGis 9.3

Vodovody a kanalizace Přerov, a.s.					Moravská vodárenská, a.s. (Olomoucko)				
rok	vodné s DPH	stočné s DPH	V+S s DPH	nárůst o v %	rok	vodné s DPH	stočné s DPH	V+S s DPH	nárůst o v %
2004	24	16,5	40,5	9,2	2004	22,83	21,3	44,13	9,1
2005	26	17,5	43,5	7,4	2005	23,92	22,86	46,78	6
2006	28	18	46	5,7	2006	24,81	25,12	49,93	6,7
2007	29,5	19	48,5	5,4	2007	26,1	26,43	52,33	5,2
2008	33	20	53	9,3	2008	28,77	29,14	57,91	11
2009	34	22	56	5,7	2009	31,08	31,72	62,79	8,4
2010	36	24	60	7,1	2010	32,16	34,65	66,81	6,4
2011	37	25,5	62,5	4,2	2011	32,71	37,85	70,56	5,6
2012	39	28	67	7,2	2012				
Moravská vodárenská, a.s. (Prostějovsko)					Šumperská provozní vodohospodářská společnost, a.s.				
rok	vodné s DPH	stočné s DPH	V+S s DPH	nárůst o v %	rok	vodné s DPH	stočné s DPH	V+S s DPH	nárůst o v %
2004	23,96	19,06	43,02	2,7	2004	22,05	19,95	42	-
2005	24,46	20,18	44,64	3,8	2005	23,94	20,58	44,52	6
2006	25,37	21,12	46,49	4,1	2006	24,15	22,89	47,04	5,7
2007	26,43	21,79	48,22	3,7	2007	24,78	24,15	48,93	4
2008	30,18	24,88	55,06	14,2	2008	26,38	26,81	53,19	8,7
2009	32,45	26,75	59,2	7,5	2009	28,99	29,43	58,42	9,8
2010	33,46	27,59	61,05	3,1	2010	31,02	31,48	62,5	7
2011	35,8	29,52	65,32	7	2011	34,12	34,64	68,76	10
2012					2012	36,78	37,34	74,12	7,8
Jesenická vodohospodářská společnost, s.r.o.									
rok	vodné s DPH	stočné s DPH	V+S s DPH	nárůst o v %					
2004	15,44	22,58	38,02	4,8					
2005	17,01	24,36	41,37	8,8					
2006	18,68	25,97	44,65	9,3					
2007	19,43	28,66	48,09	7,7					
2008	21,26	30,41	51,64	7,4					
2009	23,11	31,94	55,05	6,5					
2010	25,52	33,99	59,51	8,1					
2011	26,29	33,99	60,28	1,1					
2012	27,82	35,23	63,05	4,6					

**Příloha 6** - Vývoj ceny vodného a stočného od roku 2004 v Olomouckém kraji

**Zdroj:** Portál Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR